

Bütün ülkelerin
proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!
Yıl: 12, Sayı: 320

İŞÇİNİN SESİ

Fabrikalardan
makina sesinden önce
İşçinin Sesi gelecek!
14 Ocak 1987

İşçi sınıfının yükselen mücadelesi burjuvaziden yayılan çürümeye dur diyecek ve Türkiye halklarını ardına alıp, toplumu ilerilere götürecektir.

BU ÇÜRÜMEYE DUR DENECEKTİR

1987'ye bir yanda türban tartışması, bir yanda mantar gibi türeyen grevlerle girdik. Biri, bir sınıf olarak kendisi "mürtecileşmiş", yani gericileşmiş burjuvazinin topluma sunduğu daha da geriye gidelim mi gitmeyelim mi almaşıklarını temsil ediyor. Ötekisi ise, Türkiye'yi burjuvazinin yaydığı çürümeden kurtarıp ileriye götürebilecek tek güç olan işçi sınıfının, yükselmekte, güzel geleceği müjdelemekte olan sınıf mücadelesinin sesidir. 1987'de bu ses yükselecektir, kulağa türban tartışmalarının gürültüsünden önce bu ses gelecektir.

Sınıf mücadelesinin yükselmesine neden olan herşeyden önce Türkiye kapitalizminin ta kendisidir. Kapitalizm gelişip, devlet tekelci kapitalizmine çoktan dönüşmüş, 12 Eylül'den sonra bu yapıyı daha da ilerletmiştir. Bir yanda burjuvazinin mezar kazıcısı heyüla gibi duruyor, öte yanda Türkiye kapitalizminin dayattığı emperyalistleşme gereksinimi her an bastırıyor.

Sınıflar arasında koca bir uçurum açıldı, sınıf çelişkileri derinleşti. Türkiye de büyük ağabeyleri gibi emperyalistleşebilse, karşı yakaya köprüler atıp bu derin sınıf çelişkilerinin tarihsel olarak geçici bir süre için de olsa üstesinden gelebilecek. Ama emperyalistleşemiyor. Türkiye burjuvazisi bu krizin içinde debeleniyor. Türban tartışması bu debelenmenin yansımasından başka birşey değildir.

Değerler çökünce

Sınıf çelişkilerinin derinleşmesiyle yakından bağlı olarak, burjuvazi artık kendi değerlerini "ulusal değer" diye yutturamıyor. İstiklal Marşı ve Türk bayrağı, daha 1980 öncesinde Enternasyonal'e ve kızıl bayrağa yenik düşmeye, iflas etmeye başlamıştı. Bu iflas süreci ilerlediği gibi, artık Atatürkçülük ve "yüce" TBMM de kervana katıldı. 10 Kasım'da 9'u 5 geçe sirenler çalarken herkes yürüyüp gidiyor. TBMM'nin ne "millet'le, ne "büyüklük"'le bir ilgisi olmadığı gün gibi ortaya çıktı.

Burjuvazinin çok iyi gördüğü ve birçok köşe yazarının zaman zaman açıkça dile getirdiği gibi, toplumda inanç boşluğu vardır. Bu durumda burjuvazi, halkla giderek kopmakta olan diyaloğunu sürdürebilmek çabasıyla, halkın değerlerine sahip çıkma manevrasına başvurdu. Meclisi türkülerle açtı, türkülü seçimler yaptı, vb. Ama kuşkusuz onun sorunu halkın değerlerine sahip çıkmak değil, çıkıyor görünerek, o noktadan yakalayıp halka yine kendi sınıf değerlerini kabul ettirebilmektir. Gelgelelim kendi sınıf değerleri zaten iflas etmiş. Bu durumda ne olacak?

Azılı gerici kanat: Afyoncu

Din feodalizmden kalma bir afyondur. İlk başlarda, henüz devrimci bir sınıfken burjuvazi dine karşı bayrak açmıştır. Ve zaten din ile devlet işlerini ayırmak anlamına gelen laiklik de bu sırada ortaya çıkmıştır. Ancak burjuvazi gericileştikçe, kendisinin emekçileri uyutacak bir afyona ihtiyacı belirginleştikçe, dini alıp, kendi ihtiyaçlarına uydurmaya çalışmıştır. Yine de toplumsal gelişme karşısında dinin etkisinin azalması tarihsel olarak sürüp giden bir eğilimdir.

Türkiye bir İngiltere, bir ABD değildir ama bir Sudan, bir Suudi Arabistan da değildir. Dinin etkisinin azalma süreci Türkiye'de oldukça yol almıştır. Gelgelelim burjuvazinin azılı gerici kanadı, toplumdaki inanç boşluğu karşısında sunacak bir değer bulamadığı için dine kendi *siyasal* damgasını vurarak, din temelinde *siyasal* örgütlenme yaparak, dini hortlatmaya çalışmaktadır.

Çok ilginçtir. Bu kanadın dini hortlatma çabalarında bu kez de din açısından bir inansızlık sırıtmaktadır. Örneğin *Tercüman*'ın köşe yazarı Nazlı Ilıcak hiç de türban bağlamıyor. Gençlerde bu gazetede, "hem İslami, hem zarif" diye türban ve kapalı giyim *modasının* reklamı yapıldı. Oysa, din açısından bakacaksak türbanla, kapalı giyimle amaç kadının zarif, "cazibeli" olması değil, tam tersine böyle bir "cazibe" taşımamasıdır! Türbanlı genç kızların bazılarının da türbanı din aşkına bağlamadıkları, siyasi bir araç olarak kullandıkları, zarif ve cazip olma yönündeki belirgin çabalarından anlaşılmaktadır.

Burjuvazinin bu kanadının dini öne sürmesinin bir nedeni inanç boşluğunu doldurma çabasıysa, bir nedeni de ABD'nin koltuğunda doğrudan Ortadoğu'ya yayılmaktan yana olmasıdır. Akıllarınca din bayrağını yükselterek, hem küçük burjuva yığınları, hem Kürt ulusal hareketini, hem de sömürmek için göz diktikleri Ortadoğu halklarını ümmet potasında eritiverecekler!

"İlerici" kanat: Çok gericiliğe karşı az gericilik

Burjuvazinin azılı gerici kanadının karşısındaki uçta yeralan kanat ise başka bir taktik izlemektedir. Burjuva sınıf değerlerinin iflas nedeni olarak, öteki kanadın Atatürk ilkelerine, laikliğe, parlamenter sisteme vb. saldırısını göstermeye çalışmaktadır. "Gericiler onu yıktılar, bunu yıktılar diye ağlaşmaktadır." Böylece en gerici takımı desteklemeyen halkı, şantajla, daha az gerici olan ama iflas etmiş bulunan burjuva değerlerine "ilericilik" adına yeniden sahip çıkmaya itmek istemektedir.

Bunlar laikliği ağızdan düşürmüyorlar ama bunların da laikliğinde inançsızlık, sahtelik sırıtıyor. Bu ne biçim laikliktir ki Diyanet İşleri devlet çatısı altında duruyor? Atatürk "devrimciliği" ne menem bir devrimcilikmiş ki Osmanlı feodalizminin din kurumuyla, hem de Cumhuriyet çatısı altında uzlaşıvermiş? Sonra bunlar İstiklal Marşını hortlatmak için Mehmet Akif'in 50. ölüm yıldönümüne sarıldılar ama bu kez de onun şeriatçılığı ortaya döküldü. Bakalım Mehme Akif kimin elinde kalacak. Biri şeriatçılığından, ötekisi İstiklal Marşından çekiştiriyor.

Burjuvazinin bu "ilerici" kanadının izlediği taktiğin de emperyalistleşme boyutları vardır. Bunlar ABD'nin değil Avrupa emperyalist ülkelerinin koltuğu altında Türkiye'nin dünya pazarlarına yayılmasından yanadırlar. Hem Avrupa'yla, hem komşu pazarlarla ilişkilere takoz koyan Yunanistan bunların asıl diş biledikleri rakiptir. Bunlar da akıllarınca, Batılılaşıyoruz, sivilleşiyoruz diyerek küçük burjuva yığınlarını toplayacaklar, Kürt ulusuna ya aslında Türk olduğunu kabul ettirecekler, ya da ayrılmayı istememesi koşuluyla onun Kürt olduğunu kabul edecekler ve dünya pazarlarında "Avrupalı" gibi gezecekler.

Tartışmanın bütünü gerici, iyi taraf az gerici

Bugün türban tartışmasıyla ayyuka çıkan irtica-laiklik konusunun özü türban değil, burjuvazinin toplumdaki inanç boşluğunu nasıl doldurmaya ve hangi yoldan nasıl emperyalistleşmeye çalıştığına ilişkindir.

Bugünkü gibi türbanı bir siyasal araç olarak kullananlar için değil ama, genelde türban dini inançlarla bağlı bir konudur. Dini inançlar nesnel temelden bağımsız olarak ne kurulur, ne yıkılır. Esas olarak ekonomik toplumsal gelişme bu inançların geçersizliğini kanıtlar ve bunları zayıfl tır. Dini inançlar devlet düzeni açısından kişisel bir konudur ve toplumsal gelişme açısından da sönen bir olgudur. Nitekim Türkiye'de başörtü bağlayan nenelerle, annelerle, başı açık gezen kızlar, torunlar, hiç de türban tartışması çıkmadan, yıllarca birlikte, aynı evde, aynı köyde yaşadılar. Bu da gösteriyor ki son türban tartışmasının gerçek konusu türban değildir.

Zaten bu türban tartışması, bir süredir duyulan ve türbanla hiç ilgisi olmayan çeşitli olaylarla da yakından bağlıdır. Anıtkabir yangınları, bir dizi emperyalist ülkenin Suriye'ye tutumları, çeşitli başkentlerde birden başlayan köstebek davasına ilişkin verilerin MİT içinden basına nasıl sızdırıldığı, davada yargılananlar arasında MİT ajanı diye bilinenlerin bulunduğu, aylardır işlenen Bulgaristan'daki Türkler konusu, Diyanet İşleri Başkanı Altıkulaç'ın ani ayrılığı vb. hep birbiriyle ve bu "türban"(!) tartışmasıyla bağlıdır.

İşin ilginci, yukarıda değindiğimiz kanatlardan "ilerici" olanına dahil bazı köşe yazarlarının tutumudur. Bunlar sınıf mücadelesi, toplumda devrimci demokrasi kavgası gibi alanlara ilişkin konuşurken dünyayı gizli servis mantığıyla yorumluyorlar, ama ortalıkta gerçekten gizli servis dümenleri, bir sürü manevralar dönerken susuyorlar. Demek ki bunlar beğenmedikleri şeyleri gizli servis oyunu diye sunarken, işlerine gelen gizli servis oyunlarına en azından susarak suç ortaklığı yapıyorlar.

Nitekim türban tartışmasıyla ayyuka çıkan bu irtica-laiklik konusunda, en iyi taraf bile ötekilerden ancak *daha az* gerici, *daha az* zararlı, *daha az* sahtekar olmakla ayırdedilebiliyor. Tartışmanın bütünü gerici, zararlı ve sahtekarcadır.

Safların daha yakın anatomisi

Bu irtica-laiklik konusunda, türban tartışmasında işin özü burjuvazinin ana olarak iki kanadı arasında cebelleşmedir. Ama bu iki ucun arasında kalan, gidişata göre iki ucu dengeleyen, tavşana kaç tazıya tut diyen konumlar da var.

Demirel azılı gericilere göz kırpıyor. Özal hem ANAP içinde, hem genelde tavşana kaç tazıya tut diyor. Evren ise çeşitli tarafları, bu arada orduyu kollayıp, okun ucunu bir an önce doğrudan işçi sınıfına, komünistlere, tüm kanatların esas ve ortak düşmanına çevirme çalışmaları yürütüyor. "Gericiler ve komünistler laikliğe karşı" demiş.

İşe bakın siz! Adamın kendisi azılı gerici ve üstelik düzgün bir laiklik anlayışına bile sahip değil, kalkmış gericiliğe karşı ve laiklikten yana demagoji yapıyor, utanmadan da araya komünistleri katıyor. Ama bu ne demektir? Demek ki toplumda, azılı gericilerin son girişimlerine karşı ve laiklikten yana bir denge doğdu. Toplum burjuvazinin kendisini daha fazla çürütmesine, geriye çekmesine hayır dedi. Evren toplumun hayır dediği girişimin içine komünistleri de katarak, sonucun ana düşmanı zayıflatmaya yaraması için çalışıyor. Bu arada bir yandan da ordunun uçakları Kürdistan'da havadan ayet dağıtıyor!

Evren'inden Ecevit'ine kadar burjuvazi rejimi nasıl yamarım, nasıl yaşatırım diye böyle çabalarken, çeşitli küçük burjuva sözcülerinden de destek alıyor.

Bazı sivil toplumcular, kışkırtılmakta olan dinsel örgütlenmeler için bunlar sivildir, dolayısıyla yararlıdır görüşünü savunuyorlar. Sosyalist particiler arasından çeşitli sesler yükseliyor. Kimisi halkın dini inançlarına saygı ile din temelinde kışkırtılan gerici siyasal örgütlenmelere saygıyı birbirine karıştırıyor. Kimisi aynen sol burjuvalar gibi laik olmayan Atatürkçülüğü laiklik diye önümüze sürüyor. Artık geneliyle küçük burjuva reformcu bir sınıfsal çizgiye oturmuş olan resmiler ise dinsel akımlarla bağlaşıklık yapacakları için onları "kırmamaya" çalışıyorlarmış!

Bu adamların komünist kılığında ortada gezip de dinsel akımlarla bağlaşıklık peşinde koşmaları bir gariptir. Dine inananların siyasal alanda çeşitli görüşleri vardır. Bir kez resmilerin halkı siyasal, dünyevi görüşleriyle değil de uhrevi dinsel inançlarıyla ayrıma uğratmaları oportünistliğin de ötesinde, düpedüz gericidir, bölücülüktür. Kaldı ki Türkiye'deki türban tartışması masum dinsel akımlarla değil burjuvazinin rejimi yamama ve yaşatma çıkarlarıyla bağlıdır. Tümüyle gerici olan bu tartışmada hele ki azılı gerici türbancıları "bağlaşık" hedefi olarak seçmeleri, resmilerin şirazeyi iyice bozduklarını gösteriyor.

İnanç boşluğunu işçi sınıfının devrimci mücadelesi dolduracak

Türban tartışması bir kez daha gösteriyor ki burjuvazi toplumu ilerletemiyor, daha mı geriye çeksem, yoksa bir yolunu bulup yerinde mi saydırsam diye kara kara düşünüyor, tartışıyor. O tartışadursun, işçi sınıfımız 1987'nin kapısını şanlı grevlerle, Netaşlarla Derbylerle açtı. İşçi sınıfının yükselen mücadelesi burjuvaziden yayılan çürümeye dur diyecek ve Türkiye halklarını ardına alıp, toplumu ilerilere götürecektir.

Cemile Çakmak

İŞÇİNİN SESİ
Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 513 London, N16 5QB ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

Emperyalizmin insanlığa yeni bir saldırısı mı?

Son günlerde İngiltere'deki basına AIDS'in ortaya çıkışıyla ilgili bazı haberler sızdı. Bu haberler hep arka sayfalarda kısa olarak yer aldı. Bazı doktorların AIDS'in kaynağının ABD olduğuna ilişkin iddialarını içeren bu haberlerin geçiştirilmeye çalışılması iddiaların doğruluğunu kanıtlar yöndedir.

Harley Street'te uzman olan Dr. John Seale'ın iddiasına göre AIDS, aptalca bir laboratuvar hatası sonucu suni olarak yaratılmış. Yüksek düzeydeki tıp uzmanları olayı örtbas etmeye çalışıyorlarmış.

Dr. Seale, ilk olarak ağustos ayında bir mektupla iddialarını *Royal Society of Medicine Journal*'a (*Tıp Derneği Dergisi*'ne) bildirmiş. Kendisi, "fakat ondan sonra tıpta ölüm sessizliği ortalığı sardı, bu da bende daha fazla şüphe uyandırdı." (Dr Seale, *Daily Express*, 27 Ekim 1986) diyor.

Dr Seale, AIDS'in yanlış giden denemeler sonucu Amerikan bilim adamları tarafından imal edildiği iddiasında yalnız değil. Almanya'dan Profesör Jacob Segal ve Amerika'dan Dr Robert Stretcher de konuyla ilgili olarak ayrıntılı hazırlık yapıyorlarmış. Bu tezlerin dört ay sonra *Royal Society Journal*'da yayınlanması ümit ediliyor.

Dr. Seale şöyle diyor:

"Böyle can alıcı bir konuda dört ay daha bekleyemezdim, onun için basına şimdi açıklama yapıyorum.

"Ağustos ayında yazmış olduğum raporu dünyanın çeşitli yerlerindeki biyologların görmüş olması gerekir. Buna rağmen tek bir cevap bile almadım. Niye iddialarımın saçma olduğunu belirten yüzlerce mektup gelmedi?" (*agy*, 22 Ekim 1986)

Bu doktor AIDS'in, bir koyun virüsü ile insanınkiyle benzerlik taşıyan ve sığırlarda bulunan lösemi virüsünün karıştırılmasıyla genetik olarak bir laboratuvarda yaratılmış olduğunu iddia ediyor.

Bu teoriye ve olayın örtbas edilmesine Amerikalı Dr. Stretcher da inanıyor ama şöyle diyor:

"Amerikan hükümetinin bu örtbas etmeyle olan ilişkisinden emin değilim. Benim inancım bilim adamlarının kendilerinin bunu yapmaya çalışmalarıdır." (*agy*)

Ateş olmayan yerden duman çıkmaz derler. Gerçekten de konuyla ilgili sessizlik bu tezlerin doğruluğunu kanıtlar yöndedir. Öte yandan emperyalist ülkelerde, özellikle ABD'de kimyasal ve biyolojik silahlar geliştirmek için virüs ve insan hücreleriyle deney yapıldığı herkesçe bilinen bir gerçektir.

Böyle bir hatanın yapılıp yapılmadığını, ya da kasıtlı olarak yapılıp yapılmadığını şimdilik bilemeyiz ama bildiğimiz şudur ki herşey olabilir. Kâr peşinde gözü dönmüş emperyalizm insanlığa karşı her türlü belayı yaratabilir. Bu sistemi yıkmak için ille de bela yaratması gerekmiyor, yaratabilir olması onu devrimle parçalamak için yeterli nedendir.

Metin Haznedar

Üzerlerine ölü toprağı serpilmiş gibiler

Selam yoldaşlar, Stuttgart'ın havasına bir göz atalım.

Buradaki devrimci hareketlerin hepsine sanki ölü toprağı serpilmiş gibi. Çeşitli nedenlerle örgütlerden kopanlar, vb. yüzünden örgütler dökülüp gidiyor. Sol örgütlerin dökülmesini faşistler iyi kullanıyorlar. Aşağı yukarı 3 ay içinde iki gece yaptılar. Bütün sokaklar faşistlerin afişleriyle dolu.

İki ay önce faşistlerin bir gecesini protesto etmek amacıyla Alman ilericileri ve bizim sol örgütler, gecenin yapılacağı yere gitmişler. Ama bir-iki bağırma çağırmadan sonra geri dönülmüş. Stuttgart'ın bulunduğu Baden Würtemberg eyaleti, yönetimiyle çok gerici bir eyalet olduğu için faşistlere istedikleri gibi at oynattırıyorlar.

Sizlere bir örnek vermek istiyorum.

Mannheim'da *İşçinin Sesi* derneği ve sempatizanları olduğu zamanlar, *İşçinin Sesi*'nde büyük bir örgütlülük vardı. Sokaklarda gazete satışları, eylemler başarılı bir şekilde yürüyordu. Faşistlerin değil gece yapmaları, bildiri dağıtmaları bile engellenebiliyordu. Bazı dönekler Mannheim derneğini dağıttılar. Arkasından faşistler örgütlenmeye başladılar. Şimdi Mannheim'ın göbeğinde dernek açmışlar ve de bazı devrimcileri sıkıştırıyorlarmış.

Bunları bana, önceden *İşçinin Sesi* sempatizanı olan bir arkadaş anlattı. Kendisi *Kayboluş Yolu*'nun yaptığını da nefretle kınıyor. Hepsinin birer birer lümpen takımına karıştığını anlatıyor.

Başka örnekler de var. Stuttgart'ta kendine devrimciyim diyen birisi var. Burada kahveye takılıyor. Yanında iki gençle gelip gidiyor. Bunlar da örgütünün sempatizanları galiba. Bu iki gençle konuştum. Türkiye devrimi ile ilgili çok az bilgileri var. Bu gençlerin birinden özveri taarruzuna bağış istedim, seve seve verdi, daha ileride daha fazla verebileceğini söyledi. Bu devrimci dediğim kişi her gün kahvede kumar oynamaktan kendisini alamıyor. Diğer iki genç sempatizanına kötü örnek oluyor.

Bir başka örnek. Bir gün kahveye elimde sol bir kitapla gittim. Birisi gördü, bana seninle konuşalım dedi. Sonra bu kişi Türkiyelilerin gerici bir zihniyete sahip olduklarını vb. söyledi ve "insanlara gerçekleri anlatıyoruz, sonra bizi komünist diye kötülüyorlar" dedi.

İki gün sonra ben bu arkadaşa özveri taarruzunun içeriğini anlattım.

Türkiye devrimi için parasal yönden katkı yapmasını istedim, verdi. Bu arada arkadaş FİDEF derneğine üye olduğunu söyledi. Ben dedim okumak için *Atılım* bulamıyorum. Arkadaşın söylediğine göre, dernekte gazeteleri değil satmak kendi adamlarına bile saklı veriyorlarmış. Resmilerin durumunu bu arkadaşa anlattım ve ona bir de *İşçinin Sesi* verdim. Memnunlukla kabul etti.

Bugünlerde sol örgütlerin buradaki durumu bu örneklerdeki gibi. Bunun nedeni de galiba Türkiye'deki hareketliliğin henüz buralara tam yansımaması. Buna karşı bizim konumumuzu, yapmaya çalıştığımızı özetlemek açısından *İşçinin Sesi*'nin 306. sayısında yeralan Zeynep Akarsu yoldaşın yazısından bir alıntı yapıyorum:

"Kapitalist toplumda yaşıyoruz. Her gün, her birimiz, tek tek burjuva ideolojisinin bir pisliğini yutuyoruz. İşte bizim yapmamız gereken, bilinçsiz de olsa yuttuğumuz her burjuva pisliğine bilinçli olarak karşı koyabilmektir.

"Buna karşı koyabilmek için yalnızca doğru ideolojiyi savunmak yeterli değildir. Bu ideolojiyi pratikte, kişi kişiye ve bir bütün olarak parti çapında uygulamak gerekir."

Gerçekten de yoldaşımız çok güzel dile getirmiş.

Türkiye devrimi için çalışan bütün komünistlere özverili çalışmalarında başarılar dilerim.

Yoldaşça selamlarım.

Ferhat Savaş, Stuttgart

Milliyetçilik işçiye yabancıdır

Değerli Yoldaşlar,
Burjuvazi şu son günlerde "ulusal birlik ve beraberlik", "ulusal çıkarlar" naralarını pek sık olarak atmakta, işçi sınıfımızı sınıfsal çıkarlarından vazgeçirmek için var güçle çalışmaktadır.

Milliyetçilik aslında yeni hortlayan bir olgu değil. Kökü burjuva devrimlerine kadar uzanan milliyetçilik, feodalizme karşı yükselmişti. "Eşitlik, özgürlük, kardeşlik" belgileri altında kendi ulusal pazar birliğini yaratabilmek için burjuvazi kendi sınıfsal çıkarlarını tüm toplumun, tüm ulusun çıkarları olarak ifade ediyordu. Başlarda gerçekten de öyleydi ama burjuva toplumu geliştikçe sınıf çıkarları "ulusal birliği" parçaladı, böldü.

Eskiden olduğu gibi burjuvazi bugün de milliyetçilik bayrağı altında hem kendi pazarını, mülkünü, egemenliğini korumak hem de yeni pazarlara açılmak için diğer sınıfları mücadeleye çağırıyor. "Bu vatan, bu topraklar hepimizindir" diyerek, demagojik bir biçimde bunu yapıyor. Ama bugün dün değildir.

Zaten mülksüz bir sınıf olan işçi sınıfının üretim araçlarına sahip olan burjuvazi ile arasında ortak çıkar konusu diye birşey yoktur. Sen bizi iliğimize kadar sömür, tüm haklarımızı elimizden al, ondan sonra da "ulusal birlik"ten bahset! Bu sonuçta Türk burjuvazisinin egemenliği, zenginliği için, başka uluslardan işçilerle çarpışmak, ölmek ve kendi sınıf kardeşlerimizi öldürmek demek oluyor.

Milliyetçilik işçi sınıfımıza yabancıdır. O işçi sınıfımızın düşmanıdır. İşçi sınıfımızın çıkarları enternasyonalizmdedir. Tüm dünya işçilerinin birleşmesindedir. Bu aynı zamanda her türlü ulusal baskıya karşı çıkmak, ayrılma hakkını, ulusal bağımsızlık mücadelesini savunmak demektir. Proletarya, her türlü ulusal eşitsizliğin, ulusal baskının, ayrıcalığın düşmanı olan tek sınıftır.

Proletarya, demokrasi eğitiminden geçmeden kendisini bu temelde örgütleyemez. İşçi sınıfı dolu dizgin bir demokrasi mücadelesi içinde her türlü anti-demokratik düşünceyi aşmak, şövenizmin her türlü etkisini kırmak zorundadır.

Bugün Nazım Hikmet'i utanmadan "yurtsever" ilan etmeye çabalayan burjuvazi, Türkiye halklarının üzerinde yoğun bir milliyetçilik rüzgarları estirmeye çalışıyor. Ama öte yandan da esen rüzgarlar suratına geri çarptıkça şirin görünmek için kendisi halkın değerlerine sığınıyor.

Zincirlerinden başka kaybedeceği birşey olmayan işçi sınıfımız, bütün güçlerini kendisine karşı birleştiren burjuvaziye karşı her arenada mücadele veriyor. Milliyetçiliğe karşı işçi sınıfının uluslararası birliğini savunuyor. Enternasyonalizm bayrağını yükseltmek için milliyetçiliğe karşı mücadeleyi sürdürmek öncü işçilerin önünde duran ertelenemez bir görev ve sorumluluktur.

Özgür Yayla

ÇAĞRI

Yurtdışındaki tüm Türkiyeli ilericilere, devrimcilere, demokratlara sesleniyoruz:

NETAŞ GREVCİLERİYLE DAYANIŞMA KAMPANYASINA KATILIN!

Bugün Türkiye'de sınıf ve demokrasi mücadelesinin en önemli odağı Netaş grevidir. Bu greve destek vermek ilerici, devrimci, demokrat herkesin görevidir.

Grevci işçilerin eline grev süresince ayda 20 bin lira gibi gülünç miktarda bir paranın geçebilmesi için bile ayda 53 milyon lira gerekiyor. Böyle bir miktarı sağlamada yurtdışındaki ilerici, devrimci, demokratlara büyük görevler düşüyor.

Almanya'da çevreden 5'er mark toplansa, bu, kişi başına 2000 lira katkı demek. 10 bin kişiden toplansa 20 milyon, 20 bin kişiden toplansa 40 milyon ediverir. Fransa'da 10'ar frank toplansa kişi başına 1200 lira, İngiltere'de 2'şer sterlin toplansa kişi başına 2250 lira katkı demektir.

Yurtdışında bulunan ilerici, devrimci, demokrat arkadaşlar! Netaş'la dayanışma fonuna katkı kampanyasına bulunduğunuz yerde siz de katılın. Çevrenizden katkı toplayın. Avrupalı işçilere, ilericilere, demokratlara grevin önemini anlatın, onları da kampanyaya katın. Toplanan katkıların en kısa sürede grevcilere ulaşmasını sağlayın.

Ölümünün 63. yıldönümünde Lenin'i, onun devrimci düşüncelerini Türkiye devrimi için örgütsel, maddi güce dönüştürerek anıyoruz! Lenin'i partimiz TKP — *İşçinin Sesi*'yle yaşatıyoruz!

Kışlık sarayda Kerenski,
Smolnide Sovyetler ve Lenin.
Sokakta karanlık
kar
rüzgar
ve onlar.
Ve onlar biliyorlar ki "O"
"Dün erkendi yarın geç,
vakit tamam bugün!" dedi.
Ve onlar "anladık, bildik" dediler.
Ve onlar hiçbir zaman
bildiklerini böyle müthiş ve mükemmel bilmediler.

(...)
Bolşevik Kirof
"— Yoldaşlar, dedi, tarih,
yani işçi ve köylü sınıfları
yani kızıl asker,
yani bir meş'ale yakıyoruz,
yoldaşlar, hücuma kalkıyoruz" dedi.
Ve Neva nehrinde buzlar kızarırken
Onlar çocuk gibi iştahlı,
rüzgâr gibi cesur,
kışlık saraya girdiler.
Demir, kömür ve şeker
ve kırmızı bakır
ve mensucat
ve sevda ve zulûm ve hayat
ve bilcümle sanayi kollarının,
ve küçük ve büyük ve beyaz Rusya ve Kafkasya ve
Sibirya
ve Türkistan
ve kederli Volga boylarının
ve şehirlerin bahtı
bir şafak vakti değişmiş oldu.
Bir şafak vakti karanlığın kenarından
karlı çizmelerini Onlar
mermer merdivenlere bastığı zaman.

Tarih sınıfların mücadelesidir ve düşman burjuvazidir

28-29 Ocak 1921'de burjuvazi adına Kemal'in alçakça katlettiği 15 yoldaşımızı anıyoruz, 28 Kânunisaniyi unutmuyoruz. Savaş bayrağını yükseltiyoruz, daha da yükselteceğiz.

— 1921
Kânunisani 28
— Karadeniz
— Burjuvazi
— Biz
— On beş kassap çengelinde
sallanan
On beş kesik baş
— On beş arkadaş
— Yoldaş
Bunların sen
isimlerini akılda tutma
fakat
28 kânunisaniyi unutma

Sınıfımızın şairi Nazım Hikmet'i 85. doğum yıldönümünde Türkiye devrimine ve komünizme olan inancımızla anıyor ve en güzel şiirinden parçalar yayınlıyoruz.

(...)
Bu türkü diyor ki, "korkumuz yok!
İnmedi bir gün bile gözlerimize
bir kış akşamı gibi karanlığı korkunun."
Bu türkü
diyor ki
"Bir gülüşün ateşiyle yakmasını biliriz
ölümün önünde sigaramızı."
Bu türkü
diyor ki
"Çizmişiz rotamızı
dostların alkışlarıyla değil
gıcırtısıyla düşman
dişlerinin."
Bu türkü diyor ki "dövüşmek"...
Bu türkü diyor ki "ışıklı büyük
ışıklı geniş ve sınırsız bir limana
dümen suyumuzda sürüklemek denizi"...
(...)
1935

İŞÇİNİN SESİ

R. Yürükoğlu

Haydar Kutlu, son yazılarında, işçi sınıfımızı küçük ve güçsüz göstermek için elinden geleni yapıyor. Bir yerde de, sayıları "birkaç yüz bini geçmeyen proleter çekirdek" ile, "birkaç milyonu geçmeyen ve küçük işletmelere dağılmış işçi sınıfı"ndan söz ediyor.

Şimdi, bu her cümlesinde bir "bilimsellik" sözcüğü geçiren, çok bilgili ve bilimsel genel sekreter Haydar Kutlu'yu, tüm Türkiye devrimci hareketi ve işçi sınıfı önünde, SÖYLEDİKLERİNİ KANITLAMAYA ÇAĞIRIYORUZ.

Yaklaşan Türkiye devrimi ve 1987'de Türkiyeli bir komünist olmanın anlamı

12 EYLÜL ile gelen faşizm çoktan çözüldü, yerine yığınlar açısından demokrasi anlamı taşımayan bir burjuva demokrasisi kuruldu. Ülkede kapitalizm ölçüleri alt üst eder biçimde yaygınlaştı ve derinleşti. Devlettekel kapitalizmi büyük sıçrama geçirdi. Ama emperyalistleşme, bölgenin alt emperyalist gücü olma hedefi gerçekleşmedi. Ekonomik bunalım aşılmadı, derinleşiyor, toplumsal ve siyasal bir bunalıma büyüme işaretleri veriyor. Tekeldışı burjuvazi bir yana, tekelci burjuvazi bölündü ve kolayca birleşebileceğe benzemiyor.

Tüm bunlar ülkemizde yeni ışıklı günlerin, yaklaşan Türkiye devriminin işaretleridir. Resmi TKP'nin memurları bizi hayalcilikle, solculukla, teröristlikle de suçlasalar bu böyledir.

Bir komünist her dönemde taktiğini, tutumunu nesnel olgulara, sınıflara, sınıfların çıkarlarına dayandırır. Toplumsal ve ekonomik tabandan koparılmış, sınıf çıkarlarıyla bağı köreltilmiş bir "manevra" anlamında taktik belirlemez.

Bugün Türkiye'de koşulların istediği komünist tutum nedir? Tek cümleyle "pişmiş aşa su katmaktır." Yani "ulusal, ulusal, ulusal demokrasi", "ulusal devlet", "ulusal ordu", "ulusal yargıç", "ulusal bayındırlık", "ulusal otobüs" aşına soğuk suyu boca etmektir.

Bu görev şöyle somutlanır:
1. Tekelci burjuvazinin liberal bile olamayan partisi DYP'nin, tekeldışı burjuvazinin kendi liberalliklerinden korkan partileri SHP ve DSP'nin, salkım saçak bir kalabalık olan küçük burjuva devrimci demokratlarının ve işçi aristokrasisi ve bürokrasisi ile küçük burjuvaziyi temsil eden resmi TKP'nin hatalarını, suçlarını, ihanetlerini ısrarla, inatla eleştirmek, işçi sınıfına anlatmak.
2. Bilinçli proleterlerin gerçek komünist partisini geliştirmek, güçlendirmek ve yetkinleştirmek (gazetesiyle, basımıyla, araç ve gereçleriyle ve öğrenmesi gereken her çeşit savaş yöntemiyle).

Böylece, ekonomik-toplumsal bunalıma, açlığa, işsizliğe, sömürüye karşı işçi sınıfının kapsamlı, devrimci yanıtını vermek.

Bu söylediklerimiz resmi TKP için "propaganda"dan, yani "boş oturup devrimi beklemekten", hatta hatta "burjuvazinin kuyruğuna takılmaktan" başka birşey değildir. Biz de diyoruz ki, bunlar bugünün Türkiye'sinde en pratik, tek pratik devrimci çalışmadır. Bunun ötesinde herşey ham hayaldir.

Öyledir, çünkü devrimci amaç bugün yalnızca ve yalnızca burjuva siyasetçilerinin, küçük burjuva devrimcilerinin, resmilerin etkisiyle yerinde saymaktadır. Bu gerçeği gizlemek ve bu durumu sürdürmek için menşeviklerin uydurdukları "nesnel koşulların yetersizliği", "dış etkenler", "demokrasisizlik", "sınıfların henüz tam oturmamışlığı", "işçi sınıfının güçsüzlüğü", "burjuvazinin terörü" vb. gibi nedenlerle değil, yalnızca işçi ve emekçide bu melun çevrelere hâlâ belirli bir güven olduğu için yerinde sayıyor.

Bu hainlerin yalanları, Kutlu'nun "birkaç milyon"(*) diyerek küçümsemesinin tersine, en az 15 milyonluk bir yığın olan Türkiye işçi sınıfı içinde ezilmeden bugünkü ortamdan ileriye, dolu dizgin devrimci kavgaya, devrime yürünemez. Bu da ancak ideolojik çalışmayı yükseltecek, işçi ile kaynaşarak, partimizi güçlendirerek ve geçmiş deneylerin derslerini doğru çıkarıp yaygınlaştırarak yapılabilir.

Kısacası, işçi sınıfını burjuvazinin, küçük burjuvazinin ve resmilerin "ulusallık" ve "burjuva demokrasisi" şehvetinden kurtarmak, 1987'nin en devrimci, tek devrimci pratik görevidir. Bundan daha devrimci, bundan daha pratik görev yoktur.

Burjuvazinin, tarih sahnesine çıktığından bu yana, emekçi halkı sömürü ve baskı altında tutmak için kullandığı başlıca iki yöntemi vardır. Birincisi, açık zorbalık, şiddet yöntemidir. Türkiye halkı, cumhuriyetten önce de sonra da, bu yöntemi uzun dönemler boyunca kıyasıya yaşadı. Belki en ağırlığıyla da 12 Eylül faşizmi yıllarında yaşadı. İkincisi, havuç yöntemidir. Bu yöntem aldatma, halk dalkavukluğu, güzel laflar, tonlarla vaat, önemli alanlara hiç değinmeden önemsiz yönlerde küçük ödünlerle kendini gösterir. Bugünün Türkiye'sinin özgüllüğü (faşizmin çözülmesiyle başladı, 1987'de artarak sürecektir), son derece hızlı biçimde birinci yöntemden ikinciye geçilmekte oluşudur. Halkın şiddet yoluyla bastırılmasından vaatler ve yağcılıkla kandırılmasına. Demirellerin "demokrasi" demagojileri de ancak bu çerçeve içinde tam olarak anlaşılabilir.

Burjuvazi, birinci yöntemden ikinci yönteme geçişin gerektirdiği olanaklara sahip midir? Hayır, bu da bizim şansımızdır. Faşizm yıllarındaki çıplak zorbalıkta ısrar, sistem için bugün en tehlikeli seçenektir ve tekelci burjuvazi bunu görmüştür. Öte yanda, havuç yönteminin işleyebilmesi için gereken olanaklara sahip değildir. Öyleyse, demokrasi kavgasının hızla şiddetleneceği, yığınsal eylemlerin halkın her kesimi içinde yaygınlaşacağı bir dönemin eşiğindeyiz.

İşçi sınıfının ileri kesimleri arasında 1960'lardan bu yana gelen deneyleri doğru süzmüş bir kesim vardır. Bu kesimin, endüstri işçileri arasında geniş saygınlığı vardır. Bu kesim, 1987 yılında komünist görevimizi yerine getirmede üzerine yaslanacağımız, yaşam suyunu alacağımız temel güçtür.

Türkiye devrimi yaklaşıyor. Resmi strateji, başarısıyla da başarısızlığıyla da, bu devrimi önlemek içindir. Marks'ın, Engels'in, Lenin'in, enternasyonalist savaşçıların yolu ise devrimi göstermek, işçiyi kavgalar, direnişler içinde devrime hazırlamaktır. Nasıl bir ordu her silahı kullanabilirse, komünist partisinin de her yöntemi kullanmaya hazır olmasını sağlamaktır. Bizim yolumuzu, dünya çapında ve tek tek ülkeler düzeyinde burjuvaziyle işbirliği öneren bayat "modernlikler" değil, Marksizm-Leninizmin eskimez bilimselliği aydınlatıyor.

Resmi komünistler ve küçük burjuva sosyalistleri emekçi halka, tabii ki burjuvaziye güven duyması gerektiğini anlatacaklardır. Onların aldıkları görev budur. Komünistler ise, proletaryaya hiçbir şekilde burjuvaziye güvenmemesi gerektiğini öğretmek zorundadırlar.

1987 yılında devrimci kavganın özü budur. Hoşgeldin 1987!

(*) Haydar Kutlu, son yazılarında, işçi sınıfımızı küçük ve güçsüz göstermek için elinden geleni yapıyor. Bir yerde de, sayıları "birkaç yüz bini geçmeyen proleter çekirdek" ile, "birkaç milyonu geçmeyen ve küçük işletmelere dağılmış işçi sınıfı"ndan söz ediyor.

Şimdi, bu her cümlesinde bir "bilimsellik" sözcüğü geçiren, çok bilgili ve bilimsel genel sekreter Haydar Kutlu'yu, tüm Türkiye devrimci hareketi ve işçi sınıfı önünde, SÖYLEDİKLERİNİ KANITLAMAYA ÇAĞIRIYORUZ. Göster Haydar Kutlu, proleter çekirdeğin "birkaç yüzbin", işçi sınıfının da "küçük işletmelere dağılmış birkaç milyon" olduğunu. Sayılarla göster, kanıtla. Son yazılarında fazlasıyla yaptığın gibi, enstitünün yazarlarından da istediğince yararlanmakta özgürsün. KANITLA!

Kanıtlayamazsan, işçiler o pratik zekalarıyla sana hakettiğin adı bulmada zorluk çekmeyeceklerdir.

Yoldaşlarımızın cezaevinde el yazısıyla çoğaltarak çıkardıkları

CEZAEVİ DERGİSİNDEN BİR ÖZET

Bu dergi cezaevinin dört duvarı arasında çıkıyor ama bu duvarlar yoldaşlarımızın olan biteni net görmelerine gölge düşürememiştir. Ama özetlediğimiz yazıda görüleceği gibi, faşizmin çözüldüğü, yeni bir devrimci durumun yaklaştığı ve bunun habercisi olan eylemler çok iyi olarak kavranmaktadır. Demek ki asıl önemli olan, hâlâ Türkiye'de faşizm var diyenlerin, işçi sınıfını küçümseyenlerin yaptığı gibi düşünceyi burjuva çıkarların dört duvarı arasına sıkıştırmamaktır.

Yıl 1961, 31 Aralık. İstanbul'da 150 bin işçi yaşam şartlarının iyileşmesi, demokratik hak ve özgürlüklerin kazanılması yolunda alanlardadır. 1963 yılında Mart ayında Kavel'de iz bırakan bir zaferin adı yazılır. Mart 1965, 1960'lı yılların en büyük grevi 40 binden fazla işçi ile başlar. Zonguldak'taki sınıf kavgasının ateşi ülkenin her yanını ısıtır. Önemli bir dönüm noktası olarak tarihe geçer.

Toplumun her dokusu harekete geçiyor, ekonomik bunalımın etkisiyle yığınlar mücadeleye katılıyordu. Türkiye'de bunalım yapısaldır. Bu yapısal açmaz, 1968 yılına gelindiğinde *devrimci durumu* ortaya çıkarıyordu.

15-16 Haziran 1970 eylemi, kendiliğinden olma karakterini taşımakla birlikte hiç de politik özden yoksun değildir. Kabarışın ilk güçlü dalgası oldu. Kendini sınırlayan her türden çerçeveyi aşabilmeyi başarmıştı. Sınıf hareketinin hızla gelişmesi, toplumun tüm kesimlerinin bundan etkilenmesi olgusu nesnel koşullara dayanırken, olanaklar bir yandan artıyor, bir yandan da tehlikeleri gündeme getiriyordu. 12 Mart faşizm denemesi, finans-kapitalin mevcut durumu tersinden çözme çabası olarak gündeme geliyor, kurumlaşamayarak eriyordu. Bu sürede devrimci durum ortadan kalkmamış ancak ivmesi azalmıştır.

12 Mart sonrasında yeniden bir canlanma başladı. On yıllarca kendine yasaklanan 1 Mayıs bayramını 1976'da işçi sınıfı tüm yasak zincirlerini kırarak, alanları yüzbinlerle doldurarak kutluyordu. 1977 1 Mayıs'ı o zamana kadar işçi sınıfı mücadelesinin en doruk noktası oldu. Kanla bastırılsa da, sınıf evlatlarının onlarcası ölse de bu gerçeğin gölgelenmesi mümkün olmadı. 1978 1 Mayıs'ı ise silahların gölgesinde kutlandı. İşte bu yıl, öznel ögenin etkisinin ne derecede olduğunun en açık bir göstergesidir. Döneme uygun örgütlenmeler yaratılamamış, yeni eylem biçimleri gündeme getirilememiş ve kendiliğinden gelişime ciddi hiçbir müdahale yapılamamıştır. "Kurmay"lar sınıftan daha geride kalmıştır.

Devrim, karşı-devrim ikileminin hızla yol ayrımına gittiği bir dönemde *İzmir Ayaklanması* devrimin ilk dalgası olarak burjuva devlet mekanizmasının temeline vurdu. Ancak tüm ülke çapında genelleştirilememesi, ikilemin devrimden yana dönmemesi tehlikesini arttırdı.

"Ayaklanma bir sanattır" der Marks. Sözcüklerin dar anlamıyla ayaklanmanın ne "günü" vardır, ne de "anı". Ayaklanmaya karar verecek olan işçiler ve emekçi diğer yığınlar ile *ilişki içinde bulunan kimselerin oybirliğidir.* "Başarmak için, ayaklanma bir komploya değil, bir partiye değil ama öncü sınıfa dayanmalıdır, işte ikinci nokta. Ayaklanma yükselen devrim tarihinin, halk öncüsünün etkinliğinin en güçlü olduğu, düşman saflarında ve *devrimin güçsüz, kararsız, çelişki dolu dostlarının saflarında duraksamaların* en güçlü oldukları bir *dönüm noktasında* patlak vermelidir, işte üçüncü nokta." (Lenin, *Nisan Tezleri*, s.152)

12 Eylül öncesi ülke bir iç savaş ortamına doğru gidiyordu. Ve İzmir ayaklanması bunun önemli bir ön-uygulamasıydı. Lenin, iç savaş ile ilgili olarak, "iç savaş birbiri ardısıra gelen birbiri üzerine yığılmış, artmış, kızışmış, iktisadi ve siyasal çatışmalardan sonra iki sınıf arasında silahlı çatışma haline dönüşen sınıf savaşımının en keskin biçimidir" diyor. Ülkemizde de proletarya tarafından başlatılan kendiliğinden şiddetli patlamalara ve belirli oranlarda iç savaşın yasalarının işlediği gelişmelere tanık olduk. Böylesine gelişmiş, devrime yaklaşan bir devrimci durum yaşadık.

Devrimin öznel koşulları diye ifade ettiğimiz oluşum, yani partinin rolü tam olarak devreye sokulmadan tam bir başarının olamayacağını ayrıca ifade etmeye gerek yok.

Özellikle savaşım kızışırken gelişmeleri anı anına yakalamak, onun ne gerisinde ne de çok ilerisinde olmamak gerekiyor. Yığınlar kendi öz deneyimlerinden yaşayarak benimsemek durumundadırlar devrimin programını. Kurmaylar örgütü olan partinin rolü burada daha somut olarak belirginleşiyor. Yığınlar, politik olarak eğitimden geçmeden, partinin programı sınanmadan, doğruluğu yığınların öz deneyimleriyle benimsenmeden yığın hareketinin yönlendirilmesinin tam olamayacağı açıktır.

"Şurasını unutmayalım ki, bir devrimci parti, ancak devrimci sınıfın hareketine *gerçekten* kılavuzluk ettiği zaman adına layık olabilir. Yine şurasını unutmayalım ki herhangi bir halk hareketi sınırsız sayıda biçimler alır, sürekli olarak yeni biçimler geliştirir ve eski biçimleri tasfiye eder ve değişiklikler ortaya çıkarır veya eski ve yeni biçimleri birleştirir, mücadelenin yöntem ve araçlarını oluşturma sürecine aktif olarak katılmak bizim görevimizdir.

"Gösteriler iyice birleştikçe biz, gösterilerin örgütlendirilmesi için, yığınların silahlanması için çağrıda bulunduk ve halk ayaklanmasının hazırlanması görevini ileri sürdük. En azından ilke olarak şiddet ve terörizmi inkar etmeden, yığınların doğrudan doğruya katılmalarını sağlamak ve bu katılmayı garanti altına almak için, bu tür şiddet biçimlerinin hazırlanmasını talep ettik." (Lenin, *Toplu Eserler*, c.6, s.189-196)

Her devrimci durum devrimle sonuçlanmaz. 12 Eylül 1980 faşist generaller cuntasıyla devrimci durum bastırıldı. Yeniden uyanmak üzere, bir süre için devrimci durum finans-oligarşisi tarafından uyutuldu. Bir süre için diyoruz, çünkü bunalım yapısaldır.

Bunalım çözülmezse daha da yoğunlaşarak, yeni biçimler alarak devam edecektir. Finans-kapital bunalımı çözemedi. Faşizmle, tüm sınırsız yürütmesiyle siyasal bunalımın önkoşullarını yokedemedi. Yeni manevralar gündeme getirildi. Şike partiler, göstermelik demokrasi oyunları bunların örnekleridir. Bunu yaptıran halkın faşizme karşı gerçek öfkesiydi. Bunun sonucunda faşizm çözüldü. Bugün devrimci durum yok ama yoğun bir sıkıntı birikmiştir, toplumda siyasallaşma düzeyi yüksektir.

Bunun en son ve somut örneklerini yakında gördük. Ülkenin birçok yerinde patlayan hareketliliği, sendika yönetimlerini aşan, yasaklar zincirini durmadan zorlayan sınıf hareketini görmek hiç de zor değil. İzmir mitingi sınıfın zorlamasının önemli bir adımıdır.

Mevcut olan bu düzeyiyle siyasallaşma ortamının, genel huzursuzluğun yeni bir çürümeye dönüşmesine izin vermemek komünistlerin temel görevidir. Öncüyü kazanmak, yığınlara dalmak, örgütlülüğü sağlamlaştırmak gerekiyor.

Gerçek demokrasi ancak devrimle gelir. Bunun için de toplumsal eylemin istisnasız bütün biçimlerine ve bütün yönlerine sahip çıkmasını bilmek gerekir. Hangi *kıvılcımın* yığınların özel uyanışı anlamında yangını alevlendireceğini bilmek, her türlü "tarihsel an"a hazır olmak için görevleri yerine getirmek örgütlülüğü güçlendirmek demektir.

15-16 Haziran'ı kutlarken, ölen sınıf neferlerini anarken yineliyoruz ki, proletaryanın mücadelesinden kopmamak, özellikle içine girdiğimiz yeni dönem açısından çok önemlidir. 15-16 Haziran'ın coşkusunu yaşarken yarına hazırlanmak gerekiyor. Gerçekler inatçıdır, kendini kabul ettirecektir!

Yaşasın devrim!

Yaşasın 15-16 Haziran!

Yaşasın proletarya diktatörlüğü!

Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

Yandaki çizim, yoldaşlarımızın dergi için yine elle yaptıkları kapaktır. Derginin her nüshası için aynı kapak özenle yeniden yapılıyor.

WFTU Kongre belgeleri, dünyayı, işçi sınıfını yanıltıcı yönde değerlendiriyor

WFTU dünya işçilerine yabancılaşıyor

H. Erdal

Geçtiğimiz eylül ayında Dünya Sendikalar Federasyonu WFTU'-nun 11. Kongresi toplanmıştı. Bu kongre için hazırlanan ana belge taslağı elimize geçti ve ilgimizi çekti. Taslak, bir sendikalar birliği belgesi olmaktan çok devletlerin dışişleri bakanlıklarınca hazırlanan uluslararası bir temenni belgesi niteliğinde.

Belgenin dili bir tuhaf. Üyesi sendikalar ya da bu sendikaların üyeleri adına değil bir gurup sosyalist devlet adına konuşuyor. Öte yandan, sosyalist ülkelerde son aylarda olan gelişmeleri ve bu gelişmelerin yönlerini hesaba kattığımızda, belge bu açıdan da demode kalıyor.

Belge genel olarak dünya sorunlarına, ama dünyanın özellikle uluslararası ilişkiler sorununa ağırlık veriyor ve bu uluslararası ilişkileri de sadece sosyalist ülkelerin devlet politikaları yönünde değerlendiriyor. Belgede net bir sınıfsal yaklaşım yok. Bu açıdan belge bölücü bir belgedir.

Belgenin dünyayı değerlendirmesi gerçekleri tam olarak yansıtmıyor. Özellikle, "Dünya Sendikalar Federasyonu'nun O-nuncu Kongresinden bu yana olan gelişmeler" başlıklı bölümündeki tezlerin hemen hemen tümü ya muğlak ve havada kalan türden "doğru", ya yanlış ya da birbiriyle çelişkili tezlerdir. Kapitalist dünyanın değerlendirilmesi geneliyle işçi sınıfını yanıltıcı yöndedir.

WFTU'nun savunduğu "yeni uluslararası ekonomik düzen", resmi TKP'nin "ulusal demokrasi"-sinin uluslararasılaştırılmışıdır. Oysa dünya işçileri, resimde yer alan İngiltere maden işçileri gibi, burjuvaziyle kıyasıya kavga içindedir. WFTU, tutumuyla işçi sınıfına hızla yabancılaşıyor.

Örneğin, yukarıda sözünü ettiğimiz bölümün 2.2.1 nolu tezi, sınıflar ve sosyal sistemler üstü "global" sorunlardan ve bu sorunların "global" çözümlerinden söz ediyor. Böylece barış içinde yan yana yaşamayı sınıflar arası ilişkilere uygulamış oluyor.

Belge uluslararası işçi hareketinin hiçbir yakıcı sorununa değinmiyor. Onların çözümü, hatta hafifletilmesi yönünde hiçbir mücadele önerisi getirmiyor. Dolaylı olarak işçi sınıfına söylenen, sınıf temelindeki mücadelenin terki, ulusal düzeyde burjuvazi ile, burjuva devleti ile birlikte ve önerilen uluslararası tezler doğrultusunda çalışmaktır.

Belgede WFTU'nun genel olarak örgütsüzlüğüne ve özellikle Sovyetler Birliği'nin askersel politik işbirliği yaptığı, ilerici görünümlü bazı ülkelerdeki devlet güdümlü sendikalar dışında, kapitalist ülkelerdeki örgütsüzlüğüne değinilmemektedir.

Belge kapitalist ülkelerde faaliyet gösteren uluslararası işçi sendika-birliklerinden (ICFTU, ETUC vb.) hiç söz etmiyor. Sanki bu örgütler yoktur. WFTU'nun bu örgütlere karşı ne gibi bir tutum içinde olduğu, uluslararası sendikal hareketin birliği için önerileri vb. belgede yer almıyor.

Belgede, hem giriş bölümünde, hem de özellikle yukarıda sözünü ettiğimiz bölümdeki 3.4.3. nolu tezde ileri sürülen "yeni ekonomik ve sosyal düzen" işçi sınıfı açısından ve hatta insanlık açısından gerici bir kavramdır. Önerilen bu "yeni" düzen tekelci kapitalizme karşı rekabetçi, yaygın, liberal ve ulusal bir kapitalizmden başka birşey değildir.

Bütün bu nedenlerle WFTU düzgün bir sınıf sendikacılığı uygulayamıyor. Bu durumda örgütsüzlüğü, zayıflaması da çok doğaldır.

WFTU, rekabetçi bir kapitalizm hayaline tutsak oldukça, işçiden uzaklaşıyor

İstenen konomik düz n "yeni" mi?

Dünya Sendikalar Federasyonu WFTU, eskiden daha güçlü ve güçlenmekte olan bir federasyondu. Dünya Komünist Hareketi sağa kaydıkça, sınıfsal taban olarak da nasıl işçiden uzaklaştığının en çarpıcı göstergelerinden biri, yönetiminde komünistlerin bulunduğu bu federasyonun hızla donuklaşması, zayıflaması ve giderek adeta boşalması oldu.

Bunda şaşılacak birşey yoktur. WFTU'nun süreç içinde, evrim geçirerek bugün ulaştığı nokta bunu çok güzel kanıtlıyor. WFTU artık sınıf mücadelesi kavramını kitabından silmiş, Birleşmiş Milletler çerçevesini aşmayan, reformcu bir çerçeve içine girmiş ve kapitalizmi, hem de ne yazık ki geriye özlem duyan bir konumdan yamamaya girişmiştir.

WFTU'nun savunduğu ve aynı zamanda Birleşmiş Milletler'in birçok kararında da yer alan "yeni uluslararası ekonomik düzen", resmi TKP'nin "ulusal demokrasi"sinin uluslararasılaştırılmışıdır. WFTU 11. Kongre tezlerinde bu "yeni" düzen şöyle tanımlanmış:

"... Şunları varsayan Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen'in kurulması:

"— ekonomik ve siyasal bağımsızlık, tüm zenginlikler, doğal kaynaklar ve ekonomik faaliyetler üzerinde tam ve kalıcı egemenlik;

"— farklı toplumsal ve ekonomik sistemlere sahip ülkeleri eşit temelde kapsayan uluslararası işbirliği; özellikle dünyada kıtlığı önlemeye yardımcı olacak işbirliği; hiçbir önkoşulsuz ve ayrımsız tüm devletlerin modern bilim ve teknolojinin kazanımlarına özgürce ulaşmalarını garanti etmek;

"— uluslararası maliye ve para sistemlerinde, uluslararası finans guruplarının egemenliğini ve uluslarüstü korporasyonların spekülasyonunu kaldıracak bir reform — öyle bir reform ki dünya nüfusunun çoğunluğunu kapsayan gelişmekte olan ülkelerin ekonomik büyüme ve toplumsal ilerlemesinin çıkarlarını dikkate alacak — yapmak;

"— ticaretin ayrımsız gelişmesi ve hammadde fiyatlarıyla mamul madde fiyatları arasında adil ilişkiler kurulması; özellikle ilerici rejimleri olan bazı gelişmekte olan ülkelere karşı ekonomik boykotlara ve şantaja son verilmesi; korumacılık, damping vb. gibi haksız ticaret kısıtlamalarının kaldırılması; gelişmekte olan ülkelerin ihracat için pazarlara daha iyi ulaşabilmesi." (*11. Dünya Sendikalar Kongresi, Berlin-ADC, 16-22.9.1986, Ana Belge Taslağı*, İngilizce basım, s.20)

Bu, dünya kapitalist sisteminin bugünkü çeşitli "kötü" yanlarından, tekellerin egemenliğinden ve özellikle keskin sınıf çelişkilerinden arınmış bir kapitalizm, iyi, eşit, adil olan ve tekelci değil rekabetçi bir kapitalizm hayalidir! Yanlıştır, gericidir, geçersizdir. Bunun böyle olduğunu da pratik, WFTU'nun hızla zayıflamasıyla kanıtlamaktadır.

Sendikaların bağımsızlığı ulusal değil sınıfsal bir konudur

Burjuvazi burnunu sokmasın!

Son sıralarda sendikal konular epey tartışılıyor. Tartışmada öne çıkan bir konu da Türk-İş'e AAFLI "yardımları" konusudur.

AAFLI'nın ne mal olduğu, "yardımları" ne amaçla verdiği apaçık bir gerçektir. Bunu sergilemek, CIA'nın bu "yardımseverliği"ni reddetmek kuşkusuz gereklidir. Ancak bazı aydınlar bu konuyu sınıfsal bağımsızlık çerçevesinden uzaklaştırıp, "ulusal kurtuluş" sorunu gibi sunmaya başladılar. Buna da bir dur demek gerekiyor.

Bu aydınlara göre CIA'nın AAFLI kanalıyla "yardım" vermesi, herşeyden önce, hele ki ABD gibi bir "yabancı" ülkenin, "Türkler" olarak "bizim" işimize karışması anlamına geliyor. Ancak bu durumda işine karışılan "Türkler" sendikalarda olduğundan, ortaya yer yer "sendikaların bağımsızlığı" sözleri de atılıyor. Yani konu özünde "ulusal" getirilip, "sendikal" bazı süsler taşıyor.

Gerçekte sorunun özü tam tersine sınıfsaldır. Yabancı ulus konusu değil yabancı ve düşman sınıf konusu vardır. ABD burjuvazisi, devleti Amerikalı olduğu için değil dünya burjuvazisinin parçası, hem de elebaşısı olduğu için düşmandır. Öte yandan Türkiye burjuvazisi ve devleti de, dünyanın her yerinde burjuvaların yaptığı gibi işçileri, emekçileri sömürmekte ve ezmektedir, o yüzden düşmandır.

Sendikalar işçi sınıfının sınıf örgütleridir. Sendikaların bağımsızlığı demek hangi ulusal kılıkta olursa olsun burjuva sınıfının etki ve karışmalarından bağımsızlık demektir. İşçi sınıfının çıkarlarını dolu dizgin savunmak demektir.

Böyle olunca sormak gerek: Sendikaların bağımsızlığı bugün esas olarak CIA yardımıyla mı zedeleniyor, yoksa onlar da dahil, anayasasından sendika, grev yasalarına kadar çeşitli karışmalarla mı zedeleniyor? Türkiye devleti AAFLI gibi para vermediği için sendikalar ondan bağımsız mı sayılıyor?

Yetkili sendikayı Çalışma Bakanlığı belirliyor. Teşmili Bakanlar Kurulu yapıyor. Sendika kongresinde kim delege, kim aday olacak, neler konuşulacak vb. burjuva yasalarıyla belirleniyor ve İl Seçim Kurulu'ndan, hakiminden, savcısından, hükümet komiserine kadar fiilen karışılıyor. Sendikanın hesapları, kitapları, kararları vb. herşeye devlet burnunu sokuyor.

Bunca bağımlılık varken, sendikaların bağımsızlığı diye yalnızca AAFLI konusunu öne çıkarmak, sendikaların ABD burjuvazisine değil, Türk burjuvazisine ya da başka burjuvalara bağımlılığını savunmak demektir.

Nitekim geçenlerde, kendisi aydın kökenli olmamakla birlikte, söz konusu aydınların konumunda olan Baştürk, "... DİSK zaten AET içindeydi" diyor. DİSK'le AET'nin ne ilgisi var? Karışan AAFLI olunca yarabbi şükür, AET olunca şapur şupur! İşçi sınıfı böyle "bağımsızlık" istemiyor. Karşı çıkılacaksa CIA'sına da MİT'ine de, AAFLI'sine de AET'sine de çıkılsın da bu bağımsızlıkçıların boyların bir görelim!

İlginç bir nokta da şudur ki bu bağımsızlıkçılar, Türkiye'deki sendikal hakların genişletilmesini savunurken, sendikaların sınıfsal bağımsızlığına hiç değinmedikleri gibi, gerekçe olarak AET'ye girebilmeyi, ülkede patlamayı önleyebilmeyi vb. getiriyorlar. Bu da gösteriyor ki bunların elinde sendikal haklar konusu burjuvalar arası yöntem farklılıklarının bir parçasıdır, Kavga ve Yorum'da Yürükoğlu yoldaşımızın sözünü ettiği havuç yönteminin bir yansımasıdır.

Gerçek sendikal bağımsızlık için işçi sınıfımızın yalnızca AAFLI'den vb. değil, bu bağımsızlıkçılardan da bağımsız kalması gerekmektedir.

Sabiha Günbudak

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!
Yıl: 12, Sayı: 320

İŞÇİNİN SESİ

ÇEK-AL

Fabrikalardan makina sesinden önce *İşçinin Sesi* gelecek!
14 Ocak 1897

Türkiye İşçi Sınıfının İş ve Yaşam Koşulları ve Devrimci Süreç (II)

Ücretler

İşçi sınıfımızın üstündeki sömürü ve dolayısıyla katlanmak zorunda kaldığı yaşam öyle yalnızca sömürü oranıyla da açıklanamaz. Bu nedenle, işçi sınıfımızın yaşantısını daha yakından görmeye çalışalım.

Bu yolda ikinci durağımız ücretler.* Teorik olarak ücret, işgücü değerinin karşılığıdır. Buradan kalkarak hemen soruyu soralım. Türkiye'de işçi ücretleriyle işgücü değeri arasında ne derece uyum vardır. Bunu anlayabilmek için önce asgari ücret uygulamasına bakmalıyız.

İş yasasına göre, "asgari ücret, işçilere normal bir çalışma günü karşılığı olarak ödenen ve işçinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım ve kültür gibi zorunlu gereksinimlerini günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılamaya yetecek ücrettir." Bu tanımdan da anlaşılıyor ki, asgari ücret ile, niteliksiz işgücü değeri için bir çeşit ölçüt amaçlanmaktadır.

Uygulaması bir yana, asgari ücretin tanımı bile Türkiye burjuvazisinin barbarlığını, vahşi sömürüsünü kanıtlıyor. Bilindiği gibi, işgücünün değeri, işçinin fiziksel, ailesel, iş eğitimi ve tarihsel koşulların belirlediği toplumsal-kültürel gereksinimlerinin değerinden oluşur. Oysa yukarıdaki tanım daha aileyi bile içermiyor. Türkiye'de biz henüz işgücü değerinin ilk iki öğesi üzerinde kavga veriyoruz. İşçinin ailesi hesaba katılmazken tanıma "kültür"ün eklenmesi ise acı bir alaydan öteye geçmiyor.

Asgari ücretin tanımından uygulanmasına gelelim. İş yasasına göre asgari ücret iki yılda bir saptanıyor. Türkiye gibi yaşam pahalılığının azgınca arttığı bir ülkede bu, başlı başına ücret dondurma çabasıdır. Üstelik, asgari ücret, vergi ödemek işçinin zorunlu gereksinimiymiş gibi brüt olarak saptanıyor. Saptanan asgari ücretler yukarıda gösterilmiştir. (*Tablo:* 3)

Asgari ücretlere bakarken bizi asıl ilgilendiren, asgari ücretle niteliksiz işgücü değeri arasındaki bağıntı, daha doğrusu uçurumdur. Yandaki tablo (*Tablo*: 4) bunu vermekte, asgari ücretle gerekli asgari ücreti karşılaştırmaktadır. (Bu konuda daha ayrıntılı bilgi *Ek II*'dedir)

TABLO: 3

1963-1978 ARASINDA ASGARİ ÜCRETLER (BRÜT) (TL/GÜN)

Guruplar	1963	1965	1967	1969	1972	1974	1976	1978	1979	1981	1982	1984	1985
I (İstanbul)	10,1	11,0	12,9	19,50	25,00	40	60	110	**180**	**333**	**540**	**817,50**	**1380**
II (Ankara İzmir)				18,00	23,50								
III				**17,09**	**23,00**								
IV				**16,04**	**22,00**								
16 yaşından küçükler için.													
I					21,00	34	50	70	**120**		**370**	**562,50**	**950**
II					20,00								
III					**19,00**								
IV					**18,50**								
Tarım						33	**50**	**90**	**(90)**	**287**	**440**	**670.-**	**1140.-**
Tarımda 16 yaşından küçükler						**28,50**	**42,50**	**57,50**	**-**	**-**	**292**	**445.-**	**765.-**

Tabloya yapılan ekler Petrol-İş'in *Günümüzde Asgari Ücret Nedir, Ne Değildir* broşüründen ve gazetelerden derlendi. — *İ.S.*)

TABLO 4

ASGARİ ÜCRETLER İLE NİTELİKSİZ İŞGÜCÜ DEĞERİ ARASINDAKİ UÇURUM

YILLAR	Geçerli Asgari Ücret (Brüt, TL/Gün)*	Niteliksiz İşgücü Değeri ya da Gerekli Asgari Ücret (Brüt, TL/Gün)**	Gerekli Asgari Ücret Geçerli Asgari Ücretin Kaç Katı?
1972	23,50	72TL(1)	3 katı
1975	40,00 (1974)	180TL(2)	4,5 katı
1976	60,00	200TL(3)	3-3,5 katı
1977	60,00(1976)	300TL(4)	5 katı
1978	110,00	650TL(5)	6 katı
1978 sonu	110,00(1978)	800TL(6)	7 katı
1979	**180,00**	**1026TL(7)**	**6 katı**
1981	**333,00**	**2744TL(8)**	**8 katı**
1982	**540,00**	**3640TL(9)**	**8 katı**
1984	**817,50**	**6828TL(10)**	**8 katı**
1985	**1380,00**	**9900TL(11)**	**7 katı**

* Parantez içinde verilen, asgari ücretlerin saptandığı yıllardır.
** Bu dizide (1) DİSK'in, (2) ve (3) TİB'in, (4) ve (5) Osman Nuri Koçtürk'ün (net tutarı biz brüt yaptık) önerileridir. (6)'yı ise (5)'in üzerinden yeni fiyat artışlarını ekleyerek bulduk. **(7)'den (11)'e kadar olanları, 1985 için ayda gerekli olan en az net 200 bin TL'yi temel alıp, önceki yılları İstanbul Geçinme Endeksi'ne göre bu temelde bulduk. — *İ.S.)***

Tablodan görüldüğü gibi, uygulanan asgari ücretle gerekli asgari ücret arasında derin uçurum vardır ve bu uçurum büyümektedir. Başka bir deyişle, burjuvazi niteliksiz işgücü değerinin ancak üçte birini, beşte birini, altı, hatta yedide birini asgari ücret diye saptamaktadır. Sonra, asgari ücretin iki yılda bir saptanması bu uçurumu daha da büyütmektedir. Örneğin 1978 başlarında saptanan 110 TL asgari ücret, o gün olması gereken asgari ücretin çok altındaydı ama daha aradan bir yıl geçmeden fark daha da büyüdü. Bugünkü fiyatlar üzerinden niteliksiz işgücünün değeri 800 TL'dir **(9900 TL'dir — *İ.S.*)** ve bu hâlâ yürürlükte olan 110 TL **(1380 TL — *İ.S.)*** asgari ücretin 7 katıdır.

Üstelik, işçi sınıfımızın daha asgari ücretin bile girmediği kesimleri vardır. Üçüncü Beş Yıllık Plan'ın, "asgari ücretlerin genellikle küçük işletmeler ve kırsal yörelerde ekonomik nedenler ve denetim güçlükleri dolayısıyla uygulanmadığı anlaşılmaktadır" yollu cümlesi, bu durumun itirafıdır. Bu cümlede, "denetim güçlükleri"nden söz ediliyor ama değil orda burda, İstanbul'un göbeğinde büyük ve "saygıdeğer" fabrikalarda bile "*çıraklık*" adı altında insanlık dışı bir sömürü yürüyor: *çocuk sömürüsü.* Kapitalizm, hem okul çağındaki çocukları çalıştırıyor, onların tükenmez enerjisinden yararlanıyor, onları sömürüyor, hem onların eşit işine eşit ücret ödemiyor, düşük asgari ücret saptıyor ve hem de saptadığı düşük asgari ücreti bile uygulamıyor.

İşte bu "saygıdeğer" fabrikaların birinden örnek: Türkiye kapitalizminin en ünlü işyerlerinden biri olan Paşabahçe Şişe ve Cam fabrikasında çocuk işçiler çırak olarak çalıştırılıyorlar. 200 kadar çocuk, genellikle fabrikadaki işçilerin çocukları. Bu çocuklar işe girerken velileri ile fabrika arasında bir sözleşme imzalanıyor. Burada işe giren çocuğun, bir ustanın yanında 20 gün çalıştıktan sonra işçi kadrosuna atlayacağı yazılıdır. Ve bu çocuklar, 150 kuruş saat ücreti ile ayda 300 liraya, gece vardiyaları dahil (ki yasaktır), 18 yaşına dek yıllarca böyle çalışırlar. Bir türlü de işçi kadrosuna geçemezler. Sözleşme mi? Patron bunun da yolunu bulmuş. Çocuk işçi, bir ustanın yanında 18 gün çalıştırılıp bir başka ustanın yanına veriliyor, sonra oradan bir başkasına. Yani 20 günün tamamlanması "yıllar" sürüyor. (Paşabahçe Şişe Cam'da Çocuk İşçiler Nasıl Sömürülüyor", *Kitle*, no: 33)

(İşsizliğin çok daha yüksek boyutlara ulaştığı, açlığın yaygınlaştığı günümüzde çocuk sömürüsü daha da artmış ve akıl almaz biçimler almıştır. — *İ.S.)*

Başka bir deyişle, asgari ücret hem uygulanışıyla, hem uygulanmayışıyla önümüzde duran önemli sorundur. Burjuvazi asgari ücreti işine gelmeyen yerde uygulamıyor, uyguladığı zaman da za-

* Ücretler konusunda gerekli istatistikler için bak Ek II. **(Bu sayımızda Ek II'den ücretlere ilişkin yalnızca bazı seçme bölümleri yayınlayabileceğiz, bunlar da daha çok grafikler olacak — *İ.S.*)**

TABLO 5

TARIM DIŞI KESİMDE ÇALIŞAN SİGORTALI ÜCRETLİLERİN ORTALAMA ÜCRETLERİ

YILLAR	Ortalama Ücret Brüt-TL/Gün	Yıllık % Artışlar	Ortalama Ücret Net-TL/Gün	Yıllık % Artışlar
1963	17,92	-	-	-
1964	19,55	13,7	-	-
1965	21,62	6,1	-	-
1966	23,53	8,9	-	-
1967	25,83	9,7	-	-
1968	28,22	9,3	-	-
1969	32,13	13,8	-	-
1970	35,32	9,9	-	-
1971	39,32	11,3	31,70	-
1972	43,88	11,6	34,66	9,4
1973	54,41	24,0	41,27	19,1
1974	68,26	25,5	50,27	21,8
1975	85,55	25,3	59,47	18,3
1976	115,30	34,8	76,10**	30,0
1977	153,0*(146,53)	32,7	91,80**	20,6
1978	**207,93**	**41,9**	**122,06**	**33,0**
1979	**294,31**	**41,5**	**160,35**	**31,4**
1980	**426,96**	**45,1**	**224,45**	**40,0**
1981	**543,84**	**27,4**	**342,69**	**52,7**
1982	**691,03**	**27,1**	**429,79**	**25,4**
1983	**944,37**	**36,7**	**567,51**	**32,0**
1984	**1307,08**	**38,4**	**1148,00**	**102,3**
1985	**1659,89**	**27,0**	**1548,00**	**34,8**
1986	**2074,86**	**25,0**	**1885,00**	**21,8**

Tablo:
Year Book of Labour Statistics ILO, 1974
1977 İcra Programı, DPT
1978 Programı, *Resmi Gazete,* Sayı: 16261
1976'da Türkiye Ekonomisi, TİB Yayınları, no: 17, Ankara 1977, s. 61.
* — Ekim ayı ortalamasıdır. **(Parantez içinde yazılı olan 146,53 TL daha sonra tüm yıl için verilen ortalamadır. — *İ.S.)***
** — 1976 ve 1977 brüt ücretlerinden sırasıyla %34 ve %40 vergi vb. düşerek biz hesapladık. **(1978 sonrası brüt ortalama ücretleri *Türkiye İstatistik Yıllığı 1980* ve *1985'*ten, 11 Mayıs 1986 tarihli *Nokta* dergisinden aldık. Buna göre 1986 verisi *Nokta'*nın kendi tahminidir. 1978 sonrası net ücretleri ise 1983'e kadar *Merkez Bankası Yıllık Raporları'*ndaki verilerden, 1984 sonrasını da Türk-İş'in 22 Eylül 1986'da *Hürriyet'*te yayınlanan verilerinden derledik. — *İ.S.)***

TABLO 6

ORTALAMA ÜCRETLERİN NİTELİKSİZ İŞGÜCÜ DEĞERİNE ORANI

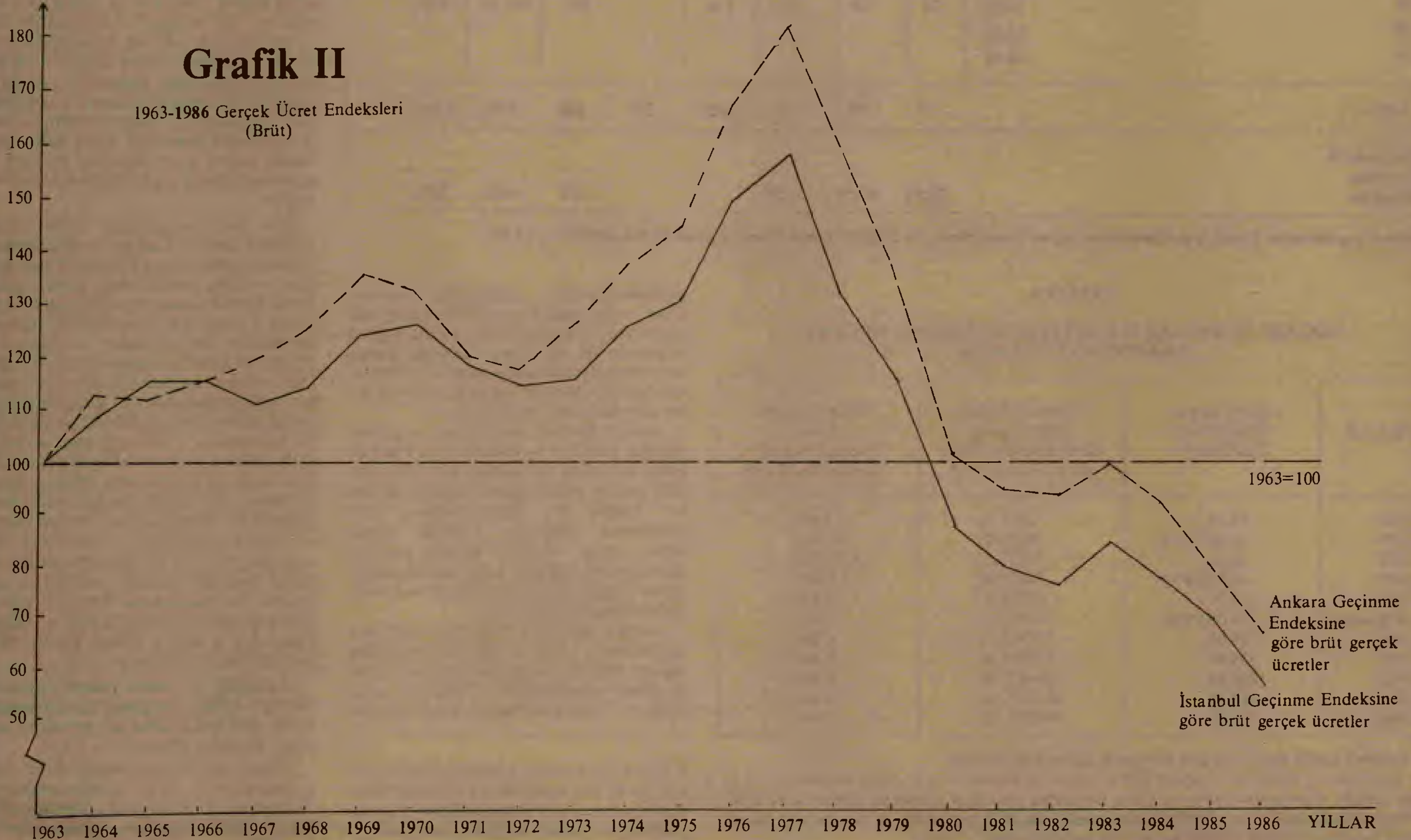
YILLAR	(1) Olması Gereken Asgari Ücret ya da Niteliksiz İşgücü Değeri (Brüt-TL/Gün)	(2) Ortalama Ücretler (Brüt-TL/Gün)	(3) (2)'nin (1)'e Yüzde oranı
1972	72	43,88	%60,9
1976	200	115,30	%57,7
1977	300	153,00	%51,0
1979	**1026**	**294,31**	**%28,7**
1981	**2744**	**543,84**	**%19,8**
1982	**3640**	**691,03**	**%19,0**
1984	**6828**	**1307,08**	**%19,1**
1985	**9900**	**1659,89**	**%16,8**

Tablo 4 ve 5'ten derlenmiştir.

rarlı çıkmıyor çünkü bu kez ücretleri aşağı çekici bir mekanizma olarak kullanıyor. İleride göreceğiz ki asgari ücrete nitelik, kıdem vb. farkları ekleyince zaten ortalama ücrete yaklaşılıyor. Yani asgari ücret kendinden yukarı gözüken tüm ücretlerde bir taban işlevi görüyor. Durum böyleyken, asgari ücretin pek fazla anlam taşımadığını, toplu sözleşmelerle yükseltilebileceğini söyleyenler çıkıyor. Bu işçi sınıfımızı yanıltmaya çalışan sağ bir görüştür. Biliyoruz ki, yurdumuzda patronlar hemen her başarılı toplu sözleşmeden sonra geniş çapta işçi çıkarıyorlar, yeni işçi alıyorlar. Böylece, toplu sözleşmeden sonra işe girenler ilk yılın zamlarını alamıyorlar ve asgari ücretle çalışıyorlar. Ayrıca, asgari ücret, tüm öteki ücretleri zincirleme etkiliyor. Örneğin, asgari ücret 45 liraya **(bugün için diyelim 4500 liraya — *İ.S.)*** yükselirse, o güne dek 45 liraya **(4500 liraya — *İ.S.)*** çalışan kıdemli bir işçinin ücreti de yükseltilmek zorundadır. Görülüyor ki asgari ücret, tüm ücretleri etkileyen, dolayısıyla işçi sınıfımızın savaşım odaklarından biri olmayı hak etmiş bir konudur.

Buraya dek söylediklerimizi özetlersek, *Türkiye'de resmi asgari ücret, niteliksiz işgücünün değerinden çok düşüktür.* Üstelik, brüt oluşu ile aradaki fark daha da büyümektedir. İki yılda bir saptanmakla fiyat artışlarını izlemesi çok güçtür. Hatta bu biçimiyle bile uygulamaya girmediği alanlar vardır.

Şimdi ortalama ücretlere gelelim. Ortalama ücret işçinin eline geçen ücret tutarının günlük ortalamasıdır. 1963-1977 **(ve 1978-1986 — *İ.S*)** arası *brüt* ve 1971-1977 **(ve 1978-1986 — *İ.S.*)** arası *net* ortalama ücretler tablo 5'de verilmiştir. (Ortalama ücretler konusunda daha ayrıntılı bilgi *Ek II*'dedir.)

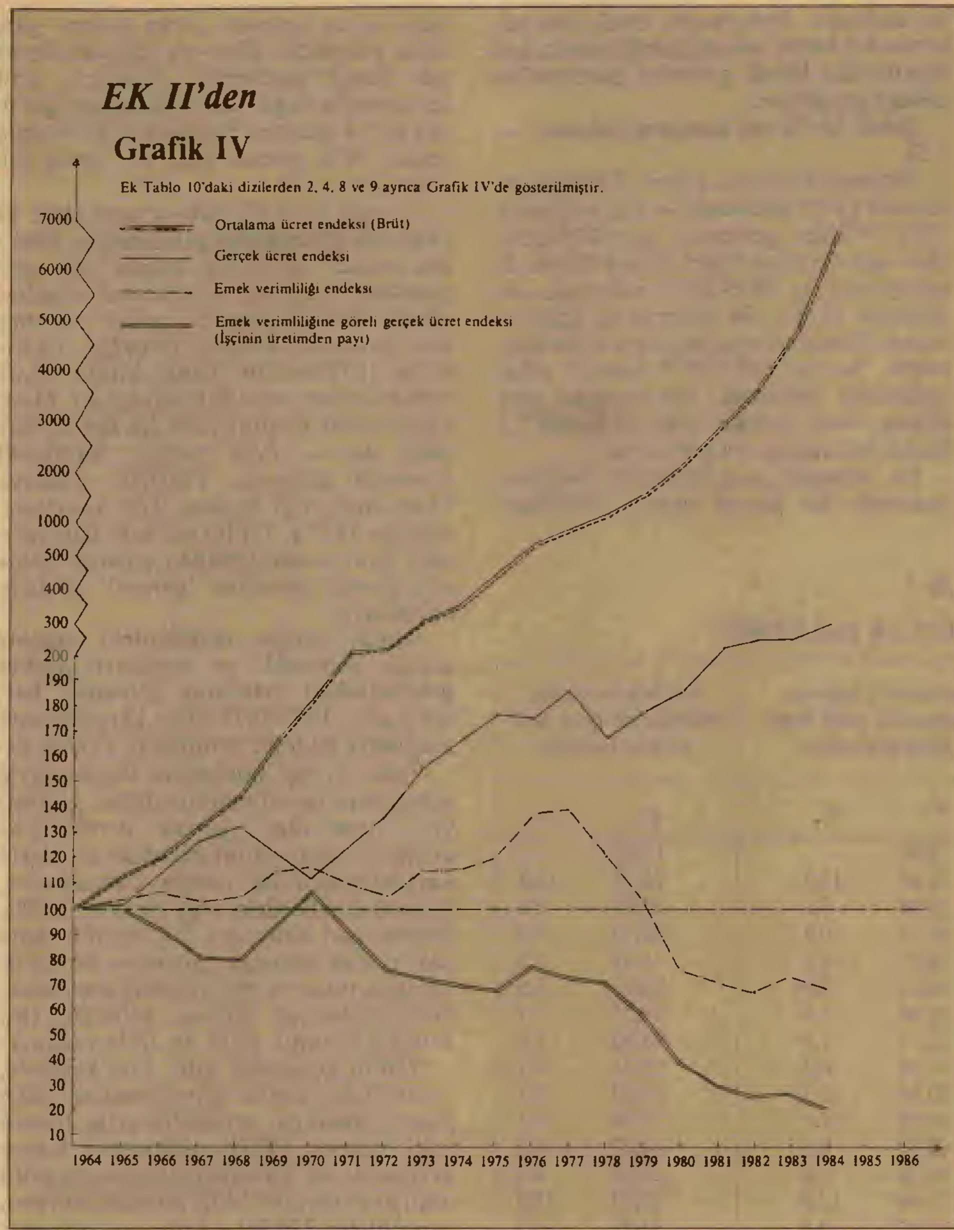

Bir kez, tablodaki ortalama ücretler yalnızca sigortalıları kapsıyor. Oysa biliyoruz ki, örneğin 1976'da Sosyal Sigortalar kapsamına giren ama bildirge vermemiş işyerlerinin %71'i 2 milyonu aşkın kaçak işçi çalıştırıyordu. (Daha sonra bu konuya döneceğiz.) Bildirge veren işyerlerinin de birçoğunda işçi sayısı az gösterilir. Böylece milyonlarca işçinin çok daha düşük ücretle çalışacakları doğaldır. Ayrıca ortalama ücretler, gerçekte işçi olmayan birçok yüksek maaşlı "işçi"yi de kapsıyor. Kısacası ortalama ücretler Türkiye'nin gerçek ortalamasını yansıtmıyor.

Sonra, *Tablo 5*'te görüldüğü gibi net ve brüt ücretlerin arası giderek daha çok açılmakta, buna bağlı olarak net ücretlerin artış oranı da düşmektedir. Başka bir deyişle daha fiyat artışlarını bile dikkate almadan, yalnızca vergi şişkinliği düşülünce bile, görüyoruz ki brüt ücretlerin artış oranları aldatıcıdır. **(Bu 1978 sonrası yılların çoğu için de geçerlidir. Geçerli değilmiş gibi göründüğü yıllar var ama bunun nedeni büyük olasılıkla değişik verilerin kullanılmasıdır. Örneğin, 1983 ile 1984 arasında net ücretler %102,3 artmış görünüyor. Bu Türk-İş'in verileriyle Merkez Bankası'nın verileri arasındaki farktan kaynaklanan aldatıcı bir orandır. — *İ.S.)*** Gerçek ücretlere gelince bunu daha da iyi göreceğiz.

Ortalama ücretler konusunda asıl vurgulamak istediğimiz iki nokta vardır: *Birincisi*, ortalama ücretlerin düzeyi, asgari ücretin, ücretlerin yükselmesini önleyici yönde işlediğini gösteriyor. 1963-1977 yıllarında genel ortalama ücretler, asgari ücretlerin ortalama %105 fazlası, yani 2 katı olmuştur. 1963-1976 yılları için özel sektörde ise ortalama ücretler, asgari ücretlerin ortalama %87 fazlası, yani 1.9 katıdır. (Bu konuda daha ayrıntılı bilgi için *Ek II*'ye bakınız.)

(1979-1986 yılları arasında ortalama

ücretler asgari ücret düzeyinin 1963-1977 kadar da üstüne çıkamamıştır. Bu dönemde ortalama ücretler, asgari ücretlerden kabaca %53 fazla, yani asgari ücretlerin ancak 1,5 katı kadar olmuştur. Bu demektir ki, faşizm yıllarında, zaten çok düşük olan asgari ücret daha da aşağıya itilemediği için, ortalama ücretler asgari ücrete doğru itilmiştir. — *İ.S.)*

Kimileri, önceki sayfalarda gördüğümüz gibi, asgari ücretlerin önemi yoktur, grevlerle biz ortalama ücretleri yükseltiriz diyorlardı. Savaşımla, ortalama ücret de, asgari ücret de yükseltilir, herşey yapılır. Burası açık. Ama somutta yükseltilebilmiş mi? Somutta ortalama ücretler, olması gereken asgari ücretleri bile yakalayamamıştır. İşçi sınıfının ekonomik savaşımı ancak aradaki farkın daha fazla açılmamasını sağlayabilmiştir. Neden? Asgari ücretin, tüm üst ücret basamakları için burjuvaziye başlangıç noktası görevi görmesi nedenlerden birisidir. Şu soruyu sormak yeterlidir: Örneğin 1976'da asgari ücret 60 TL. değil de olması gerektiği gibi 200 TL olsaydı, ortalama ücret 115,30 TL olabilir miydi? Olamazdı. Ayrıca işin bir yanı daha vardır. Asgari ücret savaşımı kesimsel değil, genel sınıfsal bir hedefe yöneleceği için, devleti, hükümeti, geneliyle işverenleri karşısına alacağı için ve kazanımlarıyla çok daha geniş kesimleri etkileyeceği için daha devrimci sonuçlar verecektir. Acaba asgari ücretin önemini küçümseyenleri bu mu korkutuyor?

Ortalama ücretler konusunda vurgulamak istediğimiz *ikinci* noktaya gelelim ve ortalama ücretler tablosunda (*Tablo 5*'te) verdiğimiz yıllık nominal artış oranlarına ilişkin olarak şu soruyu soralım: Ortalama ücretler artmış da ne olmuştur? Bunu da *Tablo 6*'da göreceğiz.

TABLO 6

Tablo 5'i anımsarsak, brüt ortalama ücretlerin, 1975-1976 artışı %34,8, 1976-1977 artışı %32,7 **(1979-1980 artışı %45,1, 1983-1984 artışı %38,4 — *İ.S.)*** gibi "etkileyici" oranlardı. Oysa *Tablo 6*'da görüyoruz ki böylesi yüksek oranlarla artarak 1976'da 115,30 TL, 1977'de 153 TL, **(1981'de 2744 TL ve 1984'de 6828 TL — *İ.S.)*** olan ortalama ücretler, niteliksiz işgücünün olması gereken değerinin 1976'da ancak %57,7'si, 1977'de ise %51'ine ulaşabilmiştir. **(1981 ve 1984'de de ancak %19'u dolayında kalmıştır — *İ.S.)*.** Kaldı ki, başlarda değindiğimiz gibi ortalama ücretler olduğundan yüksek gözükmektedir. Sonra nitelik ve fazla mesaiyi de kapsamaktadır. Ayrıca, *Tablo 6*'dan bir başka eğilim daha yansıyor ki ortalama ücretler işgücü değerine yaklaşmak şöyle dursun, uzaklaşmaktadır.

Sözün kısası, bir gerçeğin altını çizmek gerekiyor: Ülkemizde *"ortalama" ücret* henüz *niteliksiz işgücünün değerine, yani olması gereken asgari ücrete ulaşmış değildir. Üstelik uzaklaşmaktadır.* Türkiye işçi sınıfı, kendi yeniden üretiminin bile tehlikeye girdiği *"yoksulluk çizgisi"* altında yaşamaktadır.

* * *

Buraya dek ücretlerin nominal durumuna bakmıştık. Şimdi, fiyatlarla karşılaştırmalı olarak ücret "artışları"nın gerçek yüzünü görelim: Gerçek (reel) ücretlere gelelim. (Daha ayrıntılı bilgi için bakınız *Ek II.*)

Tablo 5'de verdiğimiz brüt ortalama ücretlerdeki artışlardan fiyat artışlarının etkisini çıkarmaya çalışalım. *Tablo 7*, 1963-1977 arası **(ve 1978-1986 arası — *İ.S.)*** İstanbul ve Ankara Geçinme Endeksleri'nde gösterilen fiyat artışlarını çıkardıktan sonra ulaşılan *brüt* gerçek ücretleri veriyor.

Tablodan görüldüğü gibi, ortalama ücretlerdeki "yüksek" artışlar, gerçek ücretlere gelince düşmekte, hatta zaman zaman eksiye geçmektedir. Bu eksiye geçişin, her iki gerçek ücret kolonunda da **(önce — *İ.S.)*** 1971-1972'ye rastlaması 12 Mart faşizm denemesini çağrıştırmaktadır. Sonra, 1963-1977 sürecine genelde bakarsak, görüyoruz ki gerçek ücretler

EK II'den

V. EMEK VERİMLİLİĞİYLE KARŞILAŞTIRMALI OLARAK GERÇEK ÜCRETLER (YAPIM ENDÜSTRİSİ)

1964-**1984** Yılları Arasında Türkiye Yapım Endüstrisi İşçilerinin Durumlarındaki Değişimler (1964=100)

YILLAR	1. Brüt ortalama ücretler (TL/Gün)	2. Endeks	3. İstanbul ücretliler geçinme endeksi	4. Gerçek ücret endeksi	5. İşçi başına üretim TL/Yıl	6. Endeks	7. Sanayi ürünleri toptan fiyat endeksi	8. İşçi başına üretim gerçek endeksi	9. İşçinin üretimden payı	10 Sömürü endeksi
1964	19,55	100,0	100,0	100,0	78,700	100,0	100,0	100	100,0	100,0
1965	21,62	110,6	104,6	105,7	85,900	109,1	104	104,9	100,7	99,2
1966	23,53	120,4	113,4	106,2	97,800	124,3	108,1	115,0	92,3	108,3
1967	25,83	132,1	129,3	102,2	112,000	142,3	113,8	125,0	81,8	122,3
1968	28,22	144,3	137,3	105,1	118,000	151,0	115,3	131,0	80,2	124,6
1969	32,13	164,3	143,9	114,2	-	-	128,7	-	-	-
1970	35.32	180,7	155,3	116,4	112,800	143,3	129,2	110,9	105,0	95,3
1971	39,32	201,1	184,8	108,8	-	-	151,0	-	-	-
1972	43,88	224,5	213,2	105,3	181,700	230,9	167,5	137,9	76,4	131,0
1973	54,41	278,3	243,1	114,5	221,500	281,4	181,6	155,0	73,9	135,4
1974	68,26	349,2	301,2	115,9	307,000	390,1	235,8	165,4	70,1	142,7
1975	85,55	437,6	365,1	119,9	358,500	455,5	259,6	175,5	68,3	146,4
1976	115,30	589,8	428,6	137,6	411,600	523,0	300,0	174,3	78,9	126,7
1977	146,53	749,5	539,9	138,8	542,900	689,8	372,2	185,3	74,9	133,5
1978	207,75	1062,6	874,8	121,5	749,900	952,9	567,9	167,8	72,4	138,1
1979	294,31	1505,4	1430,2	105,3	1301,700	1654,0	930,8	177,7	59,3	168,8
1980	426,96	2183,9	2868,4	76,1	2811,000	3571,8	1929,2	185,1	41,1	243,2
1981	543,84	2781,8	3823,6	72,8	4646,900	5904,6	2638,5	223,8	32,5	307,4
1982	691,03	3534,7	5072,9	69,7	6441,800	8185,3	3304,7	247,7	28,1	355,4
1983	944,37	4830,5	6535,6	73,9	8544,000	10856,4	4317,3	251,5	29,4	340,3
1984	1307,08	6685,8	9514,8	70,3	13061,700	16596,8	5663,2	293,1	24,0	416,9

1. *International Labour Office, Yearbook 1974*, Geneva, s. 558, **(Biz bunun yerine 1973 sonrası için başka tablolarda kullanılan diziyi geçirdik — *İ.S.)***
2. ***1963***=100 olan endeksi biz 1964=100 olarak düzenledik.
4. Dizi 2/dizi 3
5. İşçi başına üretimin TL/Gün olması gerekirdi. Oysa Türkiye'de yıldan yıla değişen işgücü rakamları yoktur. Dolayısıyla, güne indirmek için yıldan tatil günlerini düşüp, işçi başına üretimi geri kalan iş günlerine bölecektik ki, hepsini aynı sayıya bölmüş olacağımız için endeks değişmeyecekti. **(Bunu *Türkiye İstatistik Yıllık*ları'ndan tamamladık. Ancak iki ayrı yıllıkta 1979 için iki ayrı veri var. Bu nedenle 1979'da bir çarpıklık yansımış olabilir. — *İ.S.*)**
7. *Enflasyon ve Bankacılık* Türkiye İş Bankası İktisadi Araştırmalar Müd., Ağustos 1975, s. 298. (1963=100 olan endeksten düzenledik) **(Bunu *Türkiye İstatistik Yıllıkları*ndan tamamladık — *İ.S.)***
8. Dizi 6/dizi 7.
9. Dizi 4/dizi 8. Parasal oynamaları dışta bırakarak işçinin aldığının ürettiğine gerçek oranıdır. Sayılar azaldıkça sömürü artıyor demektir.
10. Dizi 8/dizi 4. Dizi 9'un ters orantısıdır. Sömürünün eğilimini gösterir. Sayılar büyüdükçe sömürü artıyor demektir.

15 yılda 18 TL'den topu topu 28-32 TL'ye çıkabilmiştir. Yani gerçek ücretlerdeki artış dişe dokunur değildir.

Kaldı ki bu artış da gerçeği tam yansıtmıyor. *Tablo 7*'deki gerçek ücretler brüttür, içinde vergi yükünü de taşıyor. Bu, harcama gücünü hesaplarken, işçinin harcamadığı paraları da hesaba katmak anlamına gelir. Bu nedenle, net ortalama ücretlerden çıkarılan gerçek ücretler, değişmeleri daha gerçekçi gösterecektir.

(Ortalama ücretlerdeki "yüksek" artışların eksiye geçişi, 1978-1980 yıllarının aşırı yüksek enflasyonu ve ardından gelen faşizm koşullarında daha da belirgindir. Nitekim 1980, 1981 yıllarında gerçek ücretler 1963 düzeyinin altına düşmüştür ve hâlâ giderek o düzeyden gerilere kaymaktadır. Dolayısıyla 1963-1986 yıllarına bir bütün olarak baktığımızda, işçi ücretlerinin büyük gerileme göstermekte olduğu görülüyor.

Şimdi bir de net ücretlere bakalım. — *İ.S)*

Bir önceki tabloda (*Tablo 7*'de) gerçek ücretler (**1977 öncesinde — *İ.S.)*** yalnızca 1971-1972'de gerilemiş gözüküyordu. Oysa net ücretleri temel alırsak (*Tablo 8*) görüyoruz ki 1975-1977 yıllarında da gerileme vardır. Bu yıllarda da işçilerin yaşam düzeyleri mutlak olarak kötüleşmiştir. Sonra, 1971-1977 arası 7 yıllık değişmeye bakarsak, bir endekse göre düşme, öteki endekse göre ise ancak 3,5 liralık bir gerçek artış görürüz.

En önemlisi, son tabloların hepsinin yansıttığı bir gerçek vardır. 1976'daki ücret artış oranları öteki yıllara göre daha yüksektir. Buna da toplu sözleşme yılı deyip geçemeyiz. Sayılara, sınıf savaşımıyla bağlı olarak bakarsak, görürüz ki bu göreceli "yüksek"liğin altında yatan 1976 yılının şanlı bir savaş yılı olmasıdır.

Ancak, ne 1976'daki artışın **(hele ki istatistiki güvenilirliği pek olmayan 1984'-teki artışın — *İ.S.)*** oran olarak "yüksek" gözükmesi, ne net ücretlerden ulaşılan gerçek ücretler yine de gerçek durumu tam yansıtmamaktadır. Örneğin, Türkiye'de 1972'den bu yana, kiralar fiyat endekslerinde sabit tutulmaktadır. Oysa yalnızca son üç-dört yılda **(en son üç-dört yılda — *İ.S.)*** kiralar %100-200 oranında artmıştır. (1976'da Türkiye Ekonomisi, *TİB Raporu*, TİB Yayınları, Ankara 1977 s. 71) Bu nedenle Türkiye'deki fiyat endekslerinden çıkarak bulunan gerçek ücretlere "gerçek" gözüyle bakamayız.

Sonra, gerçek ücretlerdeki artışlar ulusal gelirdeki ve endüstri kesimi gelirlerindeki artışların gerisinde kalmaktadır. 1963-1973 arası karşılaştırma aşağıdaki tabloda verilmiştir. (*Tablo 9*)

Tablo 9, işçi sınıfımızın burjuvaziyle arasındaki uçurumun açıldığını gösteriyor. Aynı olgu, gerçek ücretlerdeki artışları emek verimliliğindeki artışlarla karşılaştırınca da ortaya çıkmaktadır. Gerçek ücretlerdeki artış emek verimliliğinden geri kalıyorsa, bu, işçinin daha çok zaman patrona çalışması, sömürüsünün artması ve burjuvaziyle arasındaki farkın daha çok açılması demektir. (Bu konuda ayrıntılı bilgi *Ek II*'de vardır.)

TİB'in açıkladığı gibi, özel kesimde, "...1973'de, 1963'e göre ücretler 159,6 puana çıkarken, verimlilik artışı bunun çok üstüne, 192'ye ulaşmıştır. Kamu kesiminde ise, bu durumun daha da kötü olduğu ve ücretler 142,1 puanda kalırken, verimliliğin 220,9'a çıktığı saptanmıştır. Daha sonraki yıllarda ve 1976'da da bu gelişmenin aksine hiçbir gelişmenin olmadığı açıktır. Yani görünüşte işçilerin ücretlerinde artışlar olurken, bu durum, işçilerin daha fazla sömürülmesi ve patronların daha fazla kâr etmeleriyle mümkün olmuştur." (*agy*, s. 71)

Burada yeri gelmişken belirtelim ki, gelişmiş kapitalist ülkelerde pek "moda" olan, ücretleri fiyat ve verimlilik artışına bağlı kılmaya çalışan görüşler Türkiye'de de yayılıyor. Hatta sözde işçiden yana olan, sosyalist geçinenlerin de bu görüşleri savunduklarını, ya da sinsice uyguladıklarını görüyoruz. Bu, aman şu artık-değer oranını bozmayalım, aman şu kapitalizm zarar görmesin anlamına gelir.

Kapitalizmde ücret artışı istemlerinin işçi sınıfı açısından bir sınırı yoktur. Ücretler artıyor görünüp de gerçekte azalmasın diye, ücretlerin fiyat ve verimlilik artışlarının gerisinde kalmaması dikkat edilecek bir konudur. Ama ücret artışlarını burada durdurmak, daha daha artması için savaş vermemek, işçi sınıfının ekonomik savaşımıyla siyasal savaşımının, sömürüyü azaltma savaşıyla sömürüyü kaldırma savaşımının arasına duvar çekmektir.

İşçi sınıfımızın sendikalarına sızmış oportünistler bunları kabul eder gözüküyorlar ama "havada istemler olmaz, uygulanabilir istemler ileri sürmeliyiz, devrimciler gerçekçi olur!" diyorlar. Gerçekten de ilk bakışta çok "etkileyici" bir tutum. Ama Lenin buna şöyle yanıt veriyor: "Eğer biz bir istemin 'uygulanabilirliğinden', onun genel olarak toplumsal gelişmenin ekonomik ve siyasal koşulların o günkü durumuna uygunluğunu anlıyorsak, bu tümden yanlış bir ölçüttür..." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c. 4, s. 248)

Bizim bakacağımız, genel toplumsal gelişmenin çıkarıdır. Bu ise kapitalizmi yıkmak, sosyalizmi kurmaktır. Öyleyse kapitalizmin "veremeyeceği" kadar yüksek ücretler neden istemeyelim? Hele ki ücretlerin daha niteliksiz işgücünün değerine bile ulaşamadığı, işçi sınıfının yoksulluk çizgisi altında yaşadığı, 50'sinde öldüğü, çocuğunu okutamadığı ülkemizde neden biz %200, %300 ücret artışı istemeyelim? Kapitalizm veremezmiş. Veremesin! Biz, istemimizin haklılığına yığınları inandıralım, o vermesin de düzenini onun başına yıkalım. İşte bunun için ücret artışı istemlerini şuna buna kısıtlayan görüşler ne denli "devrimci", ne denli "gerçekçi" görünse, aslında devrimci de değildir, çağın ve ülkenin gerçeklerine de uymaz. Gerçekler devrimcidir. Ücretler konusunda da öyle.

(Devam edecek)

TABLO 7

BRÜT GERÇEK ÜCRETLER (1963-1986)

YILLAR	Ortalama ücretler (Brüt-TL/Gün)		İstanbul Geçinme Endeksi'ne göre *Brüt* gerçek ücretler		Ankara Geçinme Endeksi'ne göre *Brüt* gerçek ücretler	
	TL	%	TL	%	TL	%
1963	17,92	-	17,92	-	17,92	-
1964	19,55	9,1	19,46	13,5	20,21	12,8
1965	21,62	10,6	20,64	6,1	20,09	-0,6
1966	23,53	8,9	20,73	0,4	20,73	3,2
1967	25,83	9,7	19,95	-3,8	21,41	3,3
1968	28,22	9,3	20,52	2,9	22,47	4,9
1969	32,13	13,8	22,28	8,6	24,21	7,7
1970	35,92	9,9	22,71	1,9	23,82	-1,6
1971	39,32	11,3	21,24	-6,5	21,76	-8,7
1972	43,88	11,6	20,54	-3,3	21,07	-3,1
1973	54,41	24,0	20,77	1,1	22,56	7,1
1974	68,26	25,5	22,53	8,5	24,52	8,7
1975	85,55	25,3	23,39	3,8	25,82	5,3
1976	115,30	34,8	26,84	14,8	29,91	15,8
1977	**146,53**	**27,1**	**27,07**	**0,9**	**31,02**	**3,7**
1978	**207,93**	**41,9**	**23,73**	**-16,1**	**28,67**	**-11,4**
1979	**294,31**	**41,5**	**20,54**	**-13,4**	**25,07**	**-12,6**
1980	**426,96**	**45,1**	**15,34**	**-25,3**	**18,05**	**-28,0**
1981	**543,84**	**27,4**	**14,19**	**-7,5**	**17,17**	**-4,9**
1982	**691,03**	**27,1**	**13,60**	**-9,6**	**16,99**	**-1,1**
1983	**944,37**	**36,7**	**14,52**	**-7,8**	**17,76**	**4,5**
1984	**1307,08**	**38,4**	**13,71**	**-5,6**	**16,68**	**-6,1**
1985	**1659,89**	**27,0**	**12,01**	**-12,4**	**14,09**	**-15,5**
1986	**2074,86**	**25,0**	**10,00**	**-17,0**	**11,74**	**-17,0**

TABLO 8

NET GERÇEK ÜCRETLER* (1971-1986)

YILLAR	Ortalama ücretler (Net)		İstanbul Geçinme Endeksi'ne göre net gerçek ücretler		Ankara Geçinme Endeksi'ne göre net gerçek ücretler	
	TL	%	TL	%	TL	%
1971	31,70	-	31,70	-	31,70	-
1972	34,66	9,4	30,02	-5,3	30,05	-5,2
1973	41,27	19,1	31,38	4,5	30,90	2,9
1974	50,27	21,8	30,84	-1,7	32,62	5,5
1975	59,47	18,3	30,12	-2,4	32,46	-0,5
1976	** 76,10	30,0	32,81	9,0	35,66	9,9
1977	** 91,80	20,6	31,42	-4,2	35,12	-1,5
1978	**122,06**	**33,0**	**25,80**	**-16,9**	**30,43**	**-13,3**
1979	**160,35**	**31,4**	**20,73**	**-19,7**	**24,66**	**-19,0**
1980	**224,45**	**40,0**	**14,93**	**-28,0**	**17,15**	**-30,5**
1981	**342,69**	**52,7**	**16,58**	**11,1**	**19,56**	**14,1**
1982	**429,79**	**25,4**	**15,66**	**-5,5**	**19,08**	**-2,4**
1983	**567,51**	**32,0**	**16,04**	**2,4**	**19,27**	**1,0**
1984	1148,00	*** 102,3	22,31	39,1	26,47	37,4
1985	1548,00	34,8	20,73	-7,1	23,74	-10,3
1986	1885,00	21,8	16,83	-18,8	19,27	-18,8

* Bu tabloda ulaşılan gerçek ücretler net olmasına karşın tutar olarak bir önceki brüt gerçek ücretlerden daha yüksek görünüyor. Bunun nedeni, bir önceki tablonun karşılaştırmayı 1963'ten, bunun ise 1971'den başlatmasıdır. Ve de zaten amaç değişmelerin yönünü ve oranını görebilmektir. Gerçek ücret tutarları, değişmeleri somut canlandırmak içindir.

** Brüt ücretlerden %34 ve %40 vergi düşerek biz hesapladık.

*** **(Daha önce de belirttiğimiz gibi, 1984'teki bu yüksek artış oranı, net ücretlerdeki artıştan çok 1984 ve sonrası için farklı bir veri dizisi kullanmamızla bağlıdır. İşin ilginç yanı, verilerin böyle bir çarpıklık taşımasına rağmen, sonunda yine 1971'e göre akıllar durdurucu bir gerilemeyi yansıtmasıdır. — *İ.S.*)**

TABLO 9

ULUSAL GELİR (1969 YILI ÜRETİCİ FİYATLARIYLA) VE GERÇEK ÜCRET ARTIŞLARI KARŞILAŞTIRILMASI

YILLAR	Ulusal gelir artışları (%)	Endüstri kesimi gelir artışı (%)	Gerçek ücret artışı (%)
1963	9,7	12,0	-
1964	4,1	11,2	**13,5**
1965	3,1	9,5	6,1
1966	12,0	15,0	0.4
1967	4,2	8,2	-3,8
1968	6,7	11,1	2,9
1969	5,4	12,0	8,6
1970	5,6	2,1	1,9
1971	10,7	10,4	-6,5
1972	7,1	11,8	-3,3
1973	6,4	9,1	1,1
1974	7,3	7,8	**8,5**
1975	**8,0**	9,0	3,8
1976	7,9	9,3	**14,8**
1977	3,9	7.0	0,9
1978	**2,9**	3,4	**-16,1**
1979	**-0,4**	**-4,7**	**-13,4**
1980	**-1,1**	**-2,9**	**-25,3**
1981	**4,2**	9,1	-7,5
1982	**4,6**	6,3	**-9,6**
1982	**4,6**	6,3	**-9,6**
1983	3,3	6,4	**-7,8**
1984	**5,9**	**8,8**	**-5,6**
1985	**5,1**	**6,6**	**-12,4**

Türkiye'de İşçi Ücretleri ve Enflasyon. TİB Yayınları, no. 5, Ankara 1975, s. 62 ve *İstanbul Geçim Endeksi* sayılarına göre çıkardığımız gerçek ücret artışlarından derlenmiştir.

(1974 sonrası için ise Tablo 7'den, *Türkiye İstatistik Yıllığı 1980* ve *Türkiye İstatistik Cep Yıllığı 1986*'dan derlenmiştir. Ulusal gelir ve endüstri kesimi gelir artışları sütunları 1968 üretici fiyatları temelindedir, ücret sütunu ise 1963'ü temel almaktadır. Yine de bunları karşılaştırmak durum hakkında iyi bir fikir veriyor. — *İ.S.*)

1963'te işçi ortalama 17,92 lira ücret alıyorduysa bugün 10 lira alıyor!

Hangi iş barışı? Greve, greve!

Sömürüyü daha çok azgınlaştırmak burjuva hükümetlerin hatası, yanlışı falan değil, huyu suyu, doğasıdır. İş barışı, ancak sömürü yıkıldıktan sonra kurulabilir. O halde, zafer için ileri!

Netaş'tan sonra, şanlı bir mücadele tarihi olan Derby lastik fabrikası da greve çıktı. 1300 işçinin çalıştığı ve İstanbul'da Osmaniye'de bulunan fabrikada grevi Laspetkim-İş sendikası yürütüyor. Yine Laspetkim-İş'in yürüttüğü Pirelli grevi aralık ayı başında anlaşmayla sonuçlanırken, 17 Aralık'ta Derby grevi başladı.

29 Aralık'ta da Türk-İş üyesi Ağaç-İş'e bağlı Kartal Sunta'da grev başladı. 194 sendikalı işçinin katıldığı grevi, fabrikada taşaron aracılığıyla çalıştırılan 30 işçi de destekledi. Öte yandan Türk-İş'in yeni genel sekreteri Emin Kul grevci işçileri ziyaret etti.

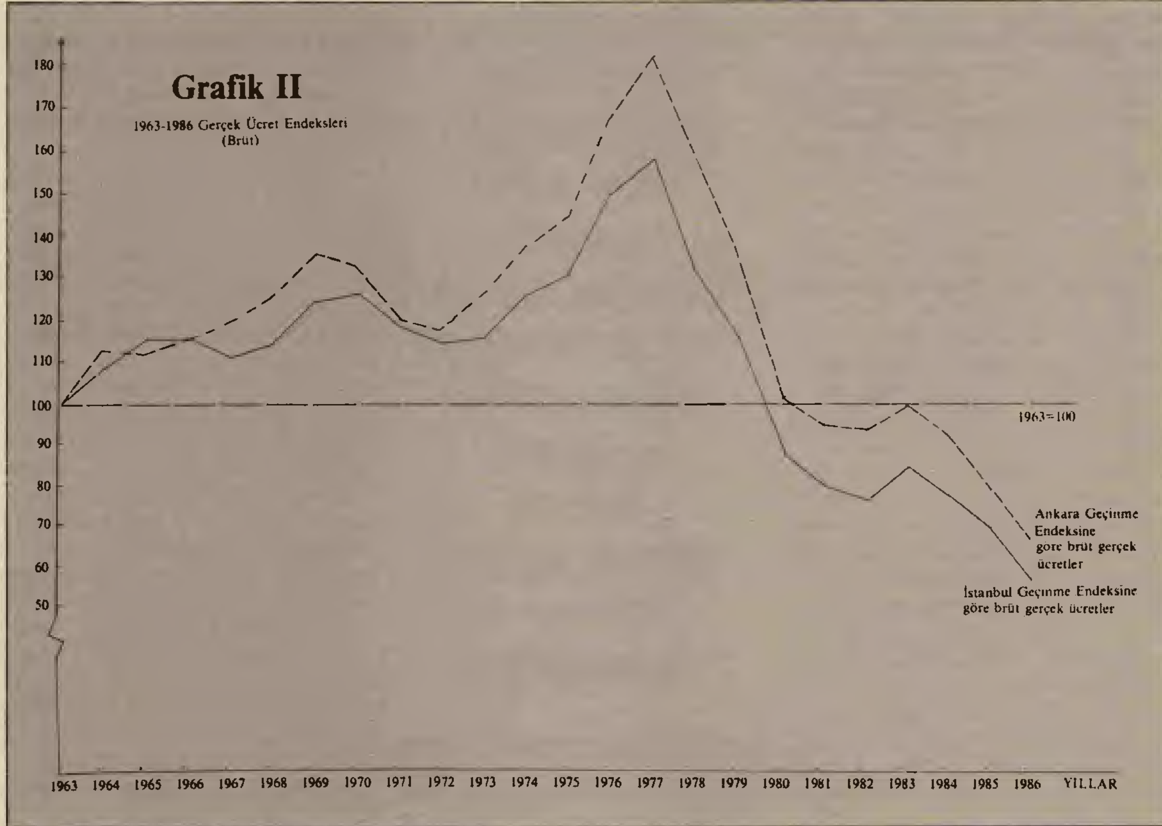
Böylece 1987'ye üç grevle ve 4044 grevciyle girdik. Kartal Sunta grevi 5 Ocak'ta sonuçlanırken yılın ilk yeni grevi İstanbul'da, Osmaniye'deki Dora Plastik fabrikasında başladı. Fabrika kapısı önünde, Laspetkim-İş başkanının da katıldığı bir tartışma toplantısından sonra işçiler önce grevden vazgeçmeyi düşündüler ama işveren verdiği sözü tutmayıp, hileye başvurunca 230 işçi de birlikte greve çıktılar.

6 Ocak'ta İzmir'de Bağımsız Genel Hizmet İş Sendikası'nın Anakent Belediyesi önünde açlık grevi başladı. Sendika Merkez İlçe ve Karşıyaka Belediyeleri önünde de açlık grevi yapılacağını açıkladı.

Öte yandan yeni yılda bir dizi yeni grev kararı alındı. Coca Cola, Fanta, Has meyva suyu ve Elvan gazozlarının üretildiği İMSA'da grev kararı alındı. Kararı fabrikada 300'ü geçici işçi olan, 900 üyesi bulunan Tekgıda-İş aldı. Türkiye Maden-İş Sendikası da Kütahya'daki Magnezit İşletmeleri KÜMAŞ'ta 485 işçi adına grev kararı aldı. 35 bin işçinin çalıştığı Türkiye Kömür İşletmeleri'nde ise yine Maden-İş'in yürüttüğü görüşmelerde uyuşmazlığa gidildi.

Bu arada Petkim'in Aliağa, Yarımca ve Çanakkale tesislerinde çalışan ve Petrol-İş'e bağlı olan 7500 işçinin grev hakkı gaspedilmek isteniyor. Erdemir'de Otomobil-İş'e yapılanların benzeri Petkim'de de Petrol-İş'e yapılıyor.

Petkim petrolü yalnızca hammadde olarak kullandığı halde, petrol üreten işyeri kategorisine sokularak grev yasağı kapsamına alınmak isteniyor. Mahkeme bilirkişinin sendika lehine raporuna rağmen ters yönde karar veriyor. Dava sürerken işveren sanki işyeri grev yasağına alındı, herşey oldu bitti gibi YHK'ya başvuruyor. Yani bu iş yasalarındaki yasaklar yetmiyormuş gibi utanmadan bir de düpedüz hileye başvuruyorlar.

Petkim'in grev yasağı kapsamına alınma çabalarına karşı Petrol-İş'e her türlü desteği vermek, greve çıkmaya hazırlanan binlerce işçinin uyuz iş yasalarından doğduğu kadarıyla grev "hakkını" devletin gaspetmesini engellemek büyük önem taşımaktadır. Ancak bunun önemi, Selvi'nin dediği gibi, grevleri engellemek iş barışını bozacağı, üretimi aksatacağı için, grevleri engellerse hükümet yanlış yapmış olacağı için (*Cumhuriyet*, 6 Ocak 1987) değildir. Böyle, hükümeti yanlıştan koruma, iş barışını bozmama ve üretimi aksatmama anlayışıyla, hele ki bugün işçi hakkı alınamaz.

İki sayıdır Çek-al'da *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabının 3. bölümünü yeni verilerle yayınlıyoruz. Bu veriler gösteriyor ki işçi sınıfımız kelimenin tam anlamıyla iliğine kemiğine kadar sömürülmektedir. Bu azgın sömürüye bir dur demenin, eğriyi geriye döndürmenin zamanı gelmiştir de geçmektedir.

1983'te artık-değer oranı %424'e tırmanmıştır. Gerçek ücretlerin gidişatına bakarsak bugün bu oranın daha da yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Bu ne demektir? 1983 verisine göre, bir işçi günde 8 saat çalışıyorsa bunun yalnızca 1,5 saatinde kendi ücretini çıkarıyor, geri kalan 6,5 saatinde ise işverene kâr üretiyor! Hâlâ üretim aksamasın deniyor!

1985'te olması gereken asgari ücret 9900 lirayken olan asgari ücret ancak 1380 liradır! Bırakalım asgarı ücreti, ortalama ücretler olması gereken asgari ücretin dörtte birine bile ulaşmıyor. Bugün işçinin durumu 1963'teki durumdan mutlak olarak çok daha kötüdür. 1963'te işçi ortalama olarak 17,92 lira ücret alıyorduysa bugün 10 lira alıyor! Hâlâ iş barışını düşünmek biraz abes kalıyor!

Bu sayı Çek-al'daki bir grafiği bu sayfamızda yeniden basıyoruz. Grafiğe bir bakın. Devrimci durum, faşizm, faşizmin çözülüşü ama bu sömürü düzeni yıkılmadıkça azgın sömürünün yine sürdürülüşü hep yansıyor.

1960'larda sınıf mücadelesi yükselmiş, 1977'de doruğuna gelmiş. Ücretler de. Bu arada 12 Mart faşizm denemesi sırasında baskı gelmiş, ücretler de gerilemiş. 12 Eylül sonrasında ise faşizmin karanlığı ücretleri adeta çukura gömmüş. 1980 sonrasında 1983'te bir dönüm noktası var. Yükselen öfke karşısında burjuvazi bir geri adım atmış, faşizm çözülmeye başlamış. Ücretlerde bir yıllığına göreceli bir artış var. Ama ondan sonra ücretler yine gerilemeye devam etmiş ve 1986'da 1963'ün neredeyse yarısına düşmüş.

İki şey çok net olarak ortaya çıkıyor:

1. İşçi sınıfının (geniş emekçi yığınların da) iş ve yaşam koşullarının iyileşmesi devrimci sınıf mücadelesinin yükselmesiyle doğrudan bağlıdır, onun bir yan ürünüdür.
2. Yüksek sınıf mücadelesi de tek başına yeterli değildir çünkü kazanımlar üç yıl sonra geri alınabiliyor. Kazanımları kalıcılaştırmak için bu mücadelenin zafere ulaştırılması gereklidir.

İşçi sınıfımız grevleri çoğaltıp, burjuvaziye karşı cepheyi genişletirken, bu kez mücadeleyi geçmişin bu dersleri ışığında yükseltmektedir. İşçi sınıfımız artık biliyor ki sömürüyü her an daha çok azgınlaştırmak burjuva hükümetlerin şaşırılacak, düzeltmeye yardım edilecek yanlışı falan değil, huyu suyu, doğasıdır. Ve o artık görüyor ki iş barışı ancak sömürü yıkıldıktan sonra kurulabilir. Zira düşman sınıf burjuvazinin sömürü düzeni işçiye karşı açılmış sürekli bir savaştır. Hangi iş barışından söz ediliyor? Burjuvazinin saldırısını sineye çekip sessiz sakin sömürülmek mi?

Sosyal demokrasinin durumunu "solun dramı" gibi sunuyorlar.

Sosyal demokrasinin durumu: Üzücü mü sevindirici mi?

Geniş yığınların devrimci solun arayışı içinde bulunduğu Türkiye'de, bir partinin hem bu arayışı taşıyanları sahte görünümlerle içine çağırması, hem de sol yönde parmağını bile oynatmaktan korkması kuşkusuz o partinin içini çorbaya döndürür. Nitekim SHP uzun süredir sorunlar içinde kıvranıyor.

Bütçe görüşmeleri sırasında bazı SHP milletvekilleri, adeta partinin gerçek kimliğini açığa vururcasına, mecliste neredeyse ANAP ağzıyla konuşmalar yaparken, bazıları da bir hülle partisi kurarak DSP'ye katıldılar. Böylece DSP de "tabandan" örgütlenmesini tamamlayıp, mecliste gurup kurmuş oldu. DSP'nin öyle fazlaca bir iç sorunu yoktur, çünkü içi yoktur. Ama mecliste, hazine yardımı temelinde ANAP'la anlaşarak giriştiği bu örgütlenme DSP'nin açmazlarını ve kıvranışlarını çok güzel sergilemiştir.

Hem SHP ve DSP'nin teker teker durumları, hem böyle ayrı ayrı işler yapmalarını kastederek, burjuva basının "sol" köşe yazarları "solun dramı"ndan söz ediyorlar. Oysa bunun solla ilgisi de, dram oluşu da yalnızca yakıştırmadır.

Toplumun sağı solu açısından sol uç işçi sınıfıdır. Burjuvazi ise sağı oluşturur. Ama burjuvazinin bir de kendi içinde sağı solu vardır. İşte bu anlamda, sosyal demokrat partiler burjuvazinin sol partileridir.

Bir partinin sınıfsal kimliğini üyelerinin yapısı değil, eylemlerinin siyasetinin içeriği belirler. Sosyal demokrat partiler düpedüz burjuva partileridir. Burjuva partileri arasında solda durdukları için, bu uyuz sosyal demokrat partilerden söz edip, sonra da onları toplumun solu, gerçek sol gibi göstermek gerçek sola hakaret anlamı taşır.

Bu nedenle, bir kez, ortada bir dram varsa bu solun değil burjuva solunun dramıdır. İkincisi, "dram var mı" sorusuna gelince. Burjuva solu açısından bir dram gerçekten vardır. Durumları dramatiktir, yani acıklıdır. Ama gerçek sol açısından bu durum hiç de üzücü olmadığı gibi oldukça sevindiricidir. Kendini sol alternatif diye sunmaya çalışan burjuva solu bir türlü dikiş tutturamıyor, ayakları üzerinde dik duramıyor.

İşçi sınıfı ve onun yandaşları için sosyal demokratların dikiş tutturamaması, bölünüp parçalanması, ancak bazı koşullarda üzücü olabilir. Örneğin, daha sağ bir tehlike olsaydı, sosyal demokratlar toplumda sağa kayış sürecinin bir parçası olarak güçten düşseydi, belki bu durum o zaman için de düşündürücü, üzücü olabilirdi. Ama şimdi böyle değildir tam tersinedir.

Toplum sola kayıyor. Sosyal demokrat partilerin içlerindeki ve aralarındaki sorunlar, onların kendilerini sol alternatif olarak topluma yutturamadıklarının bir göstergesidir.

Bu partiler "halk", "emekçi", hatta "işçi sınıfı" demagojisi yapıyorlar. Sola kayan bir toplumda bu demagoji tutmuyorsa, halk, emekçiler geçmişten ders çıkarmış, bu partilerin gerçek yüzünü anlamış, devrimci sol arayışını işçi sınıfına doğru sürdürüyor demektir.

İşçi sınıfı mücadeleyi yükseltiyor. Öte yandan halk burjuva solunun sosyal demokrat tuzağına düşmeyip devrimci sol arayışını sürdürüyor. Durum çok sevindiricidir. Burjuva köşe yazarları kendi dertlerine kendileri yansınlar!

S. Günbudak

Zonguldak, burjuvazi için tehlikeli ve tehlikesi giderek artan bir işçi yatağıdır.

Zonguldak'tan yaklaşan haber

Öyle görünüyor ki, 1968'de devrimci durumun gelişini küçük çaplı bir iç savaşla 1965'ten haber veren Zonguldak, şimdi de yaklaşan yeni devrimci durumun haberini eskisinden çok daha "ürkütücü" bir düzeyde vermeye hazırlanıyor!

Emine Engin

Burjuvazi çeşitli bölgelerde, çeşitli fabrikalarda Otomobil-İş'e karşı engellemelere, hilelere, tehditlere başvuruyor. Ama hiç kuşkusuz Zonguldak bunların arasında özel bir yer tutar. Erdemir de Zonguldak'ta önemli bir yer tutar.

Zonguldak=işçi

Zonguldak Türkiye'nin can damarlarından biridir. Yaygın madenleriyle ve dev demir çelik fabrikalarıyla ağır endüstrinin önde gelen bir merkezidir. Bununla da bağlı olarak, işçi yoğunluğu çok yüksektir. İlin her yanını saran maden ocaklarının arasında, 5 bin, 8 bin gibi büyük sayılarda işçinin çalıştığı, teknolojisi Türkiye ortalamasının oldukça üstünde olan dev fabrikalar tütmektedir. Zonguldak=işçidir.

İşin ilginç yanı, Zonguldak'ın 768 köyünde nüfusun önemli bir bölümü de yoksul orman köylüsü gibi, yarı-proleter kesimlerden oluşmaktadır. Yani Zonguldak=işçi ve onun doğal bağlaşığı, yarı-proleterdir. Bu işçiye daha da ağırlık kazandırmaktadır.

Türkiye burjuvazisi Zonguldak "konusuna" her zaman titizlikle, sürekli tedbirli bir biçimde yaklaşmış, hep özel bir yaklaşım uygulamıştır. Diyeceksiniz Zonguldak konusu da ne? Zonguldak görünüşte sık sık "konu" olmaz, ama bir harekete geçti mi ortalığı titretir. Zonguldak'ta büyücek bir grev, çoğu zaman iç savaş demektir. Bu nedenle burjuvazi Zonguldak "konu" olmasın diye sürekli uğraşır. Zonguldak burjuvazi için sürekli ve stratejik bir konudur!

Zonguldak'ta işçi sömürüsünü arttırıp, aynı zamanda da işçi bilincini köreltmek için işçileri bir ucundan toprağa bağlamak, yer değiştirmeyi yasaklamak gibi özel toplumsal siyasetler uygulanmıştır.

Bu kadar önemli bir endüstri merkezinin yolları, ulaşım durumu yolcu taşımacılığı açısından özel olarak geri bırakılmıştır. İşçiler hem Zonguldak çapında, hem de ülkede öteki sınıf kardeşlerinden, özellikle İstanbul, İzmit endüstri kuşağından kopuk kalsınlar istenmiştir.

Bununla bağlı olarak, haberleşmede de Zonguldak'taki olayları duyurmama gibi özel yöntemler titizlikle izlenmiştir. Birçok işçi olayı olmuştur ki Türkiye'nin en demokratik günlerinde bile basında yansıtılmamıştır.

Zonguldak'ta işçilerin yoğunlaştığı odaklarda, kasabalarda, işçiden yayılacak olan havayı ters yönde bir havayla dengelemek, boğmak için tutucu, geri bir esnaf nüfus besleme siyaseti de güdülmüştür. Ama herhalde baktılar ki sonunda yine işçi esnaftan değil, esnaf işçiden etkileniyor, son yıllarda bunu işçi nüfusu arttırmama biçiminde de uyguluyorlar. Örneğin Karabük Demir Çelik'te teknolojik ilerleme yüzünden değil, işçi açığı olduğu halde işçi almıyorlar. 1977'de bu fabrikada 12 bin 500 kadar işçi çalışırken şimdi ancak 8 bin kadar işçi çalışıyor.

Zonguldak'a yönelik olarak uygulanan siyasetlerden en önemli biri de burada sarı-kara gangster sendikacılığın her yoldan desteklenmesi olmuştur. Öyle ki Zonguldak işçi hareketi tarihinde, birçok örnekte işçiler patronla sarı sendika yönetimine birlikte başkaldırmışlardır. Örneğin 1963'te sendika yönetimini protesto yürüyüşü yapılmıştır.

Burjuvazinin bu gibi özel çabaları, Zonguldak'ta sık sık olay patlaması, olayların tırmanıp yayılmasını engelleyici, erteleyici bir işlev görmüştür. Ancak bu işlev, belli bir sürecin göreceli olarak daha yavaş ve derinden ilerlemesinden öteye bir sonuç vermemiş, süreci durduramamıştır. Zonguldak, burjuvazi için tehlikeli ve tehlikesi giderek artan bir işçi yatağıdır.

Dedik Zonguldak susar ama konuştu mu iç savaş çıkar. Örneğin 9 Mart 1965'te Karadon Kömür ocaklarında 5 bin işçi patrona ve sendika yöneticilerine karşı direnişe geçti. Hemen bölgeye polis ve asker gönderildi. Tutuklamalar ve çatışmalar oldu, 2 işçi öldü, 10 işçi ve 12 asker yaralandı. İşçiler yaralılarını vermediler ve bir mühendisi rehin aldılar. Ertesi gün benzeri olaylar Gelik ocağında da oldu, orada da iki kişi öldü.

Bu olaylar önce duyurulmadı, ama bölgeye *askeri jetlerle saldırıya* geçilince ister istemez duyuldu, duyulduğu için de duyuruldu. İşçiler grevine askeri jetlerle saldırıya geçen yanılmıyorsak Ürgüplü hükümetiydi ve bu hükümetin çalışma bakanı da bugünlerde pek sayın "demokrat" maskesiyle öne sürülen Çağlayangil'di!

Şimdi biraz da Erdemir'e bakalım.

Erdemir=demir disiplin

Erdemir'in kavga tarihi fabrika daha inşa edilirken başlar. İnşaatı ABD'nin Morrison şirketi yürütüyordu. Şimdi unutturulmak isteniyor. Bu şirketin temsilcisi olduğu için Demirel'e Morrison Süleyman denirdi. Morrison Süleyman'ın şirketi inşaatı yaparken inşaat işçilerine hiçbir hak tanımadı ve Yapı-İş sendikası Temmuz 1962'de Ereğli'de şirkete karşı çeşitli eylemler, bu arada 10 bin kişilik bir de miting yaptı.

Erdemir üretime geçtikten sonra işçilerin bir sorunu iş ve yaşam koşullarıysa, bir sorunu da sendika seçme konusu oldu. Bu iki sorun Erdemir tarihinde çoğu kez birlikte ortaya çıktı, bugün de öyle çıkıyor.

Erdemir'de Agustos 1969'da Metal-İş'in anlaşmaya varaması üzerine grev başladı. Sendika seçme konusu bu olayın da parçasıydı. İşçiler 1968'de DİSK Maden-İş'e geçmişlerdi, buna rağmen Metal-İş devreye sokulmuştu. İşçiler de grevle yalnız patronu değil sendika yönetimini de zorlama yolunu tuttular. Grevi Bakanlar Kurulu bir ay erteledi. Bir ay sonra işçiler yeniden greve başladılar. Bakanlar Kurulu grevi yine bir ay erteledi. Ama işçiler bunu dinlemeyerek 30 Eylül'de greve çıktılar. Hemen bölgeye asker gönderildi ve 7 gün sonra anlaşma imzalandı.

Bundan sonra Erdemir'de sendika seçme konusu iyice öne çıktı. DİSK'e bağlı Maden-İş ile Türk-İş'e bağlı gangster sendika Metal-İş arasında kıran kırana bir kapışma başladı. Gangster sendikaya karşı sert bir kavga yürütüldü, lokaller işgal edildi vb. İşçilerin militan, aktif mücadelesiyle kavgayı Maden-İş kazandı ve böylece devrimci bir sendika bölgeye ayağını atmış oldu.

Ancak toplu sözleşme dönemi yaklaştıkça işveren yeniden kıvırtmaya başladı. Bunun üzerine işçiler Türkiye tarihinde ilk kez sendika seçmek için referandumu işverene dayattılar ve 1971'de sözleşmeyi Maden-İş imzaladı.

Zonguldak'ta işçi eylemleri yükselmektedir. Burjuvazinin Zonguldak çevresine ördüğü kale duvarlarında çoktan gedikler açılmıştır. Kalenin gümbür gümbür yıkılması da yakınlaşmıştır.

1973'te Erdemir'de ünlü ve ilginç bir grev olmuştur. İşveren işçilerin istemlerini kabul etmemekte direnmiş, grevle işçilerin istemlerinden çok daha fazla tutan parasal kaybı kabul etmiştir. Böylece Maden-İş'in fonları tüketilmek, ayağı bölgeden çekilmek istenmiştir. Ancak 1974 Şubat'ına kadar iki ay süren grev boyunca işçilerin kararlılığı bir milim gerilemeyince, bu kez çabucak anlaşma sağlanıvermiştir.

Erdemir'den sözederken bir noktayı vurgulamak gerekir. Erdemir işçisi disipliniyle, çoğu zaman tek bir yumruk gibi birlikte eyleme geçişiyle özel olarak ünlüdür. Örneğin 1971'de sendikanın grev kararı almasından yalnızca yarım saat sonra şalterler tüm fabrikada aynı anda bıçak gibi indirilmiştir. Ereğli Demir Çelik üzerine bir araştırma yapan Nora Şeni'nin kitabında belirttiği gibi bu teknik olarak bile kolay rastlanamayacak bir olaydır.

Ereğli işçisi sendika seçme konusunda da çoğu zaman aynı birliktelikte davranmıştır. Büyük kavgalar vererek Metal-İş'ten topluca Maden-İş'e geçen Erdemir işçileri, 1975'te DİSK'in konfederasyon olarak CHP'yi destekleme kararının hemen ardından, yine topluca Maden-İş'ten ayrılmışlardır. CHP'ye destek konusu bu ayrılığın ne ölçüde doğrudan nedenidir bilemeyiz ama en azından bir etkeni olduğu bellidir.

Daha sonra işçiler yeniden Maden-İş'e dönmüşlerdir. Bunda da, CHP'ye destek kararına rağmen, hatta onunla tutarsızcasına, DİSK'in, Maden-İş'in 1975 sonrasında şanlı mücadeleler yürütmesi bir etken olsa gerekir.

Zonguldak'ın ve Erdemir'in belirli özelliklerine böyle kısaca ve kabaca değindikten sonra biraz da bugüne daha yakından bakmaya çalışalım.

Zonguldak'tan yaklaşan haber

Erdemir çeşitli açılardan Zonguldak işçi yatağının öncü müfrezesidir. Bölgeye devrimci sendikacılığın girişini önlemede ana halkadır. Bu nedenle burjuvazi şimdi de Otomobil-İş'i buraya sokmama çabası içindedir. Varsın çabalasın, Zonguldak'ta devrimci sendikacılığa doğru akan süreci durduramıyor, yalnızca biraz yavaşlatmış oluyor.

Sürecin durmadığının göstergeleri de hoştur. Şu Türk-Metal'e bir bakın. Gangster kara faşist sendikacı çetesinin elebaşlarından Avni Çarsancaklı, ortalıktan kayboluvermiştir. Kırk yılın faşisti, Türk-Metal başkanı Mustafa Özbek neredeyse solcu kesilmiştir. Faşistliği reddettiği gibi ben sağcı da değilim diyor. Diyene değil dedirtene bakmak gerek! Benzeri bir süreç şimdi birleşme kararı almış iki maden sendikası içinde de gözleniyor.

Sorun ad olarak hangi sendikanın Zonguldak'ta güçleneceği değil, militan bir sendikacılık anlayışının güçlenip, bu bölgede kök salmasıdır. Dolambaçlı bir yoldan da olsa, bu oluyor. Bir yandan burjuvazi bunu önlemek için teşmil, faşistleri solcu kılığına sokmak gibi çeşitli manevralar yaparken, öte yandan hem Otomobil-İş'teki, hem Türk-Metal tabanındaki işçiler, gidişatı *birlikte*, militan sendikacılık yönünde zorluyor.

Zonguldak'ta fırtınalı sıcaklar yaklaşıyor. Geçtiğimiz yıl bu yörede olan olaylar, hem resmi sansürlü, hem işçi korkusundan öz-sansürlü "özgür" basında yansımamıştır.

Yaklaşan fırtınayı koklayan burjuvazi geçen yıl boyunca Zonguldak'ta çeşitli tutuklamalar yapmıştır. Yine de olayları durduramamıştır.

Ağustos ayında, Türkiye Taşkömürü Kurumu'nda çalışan 40 bini aşkın işçi için toplu sözleşme imzalandı. Aynı sıralarda Çaydamar'daki ocakta göçük sonucu iki işçi can verdi. Hem toplu sözleşme hükümlerinin berbatlığı, hem göçüğün öfkesi nedeniyle, "seçim yasakları" bahane edilerek toplu sözleşme için imza töreni yapılmadı. Yapılsaydı tören değil eylem olacaktı. Nitekim aradan 9 gün geçtikten sonra, aynı kurumun Kilimli ocağında, işletmenin, kapıları vardiyalar arasında kapalı tutma kararına karşı 1 saatlik bir grev yapılmıştır. Şimdi 500 işçi hakkında bu nedenle soruşturma yürümektedir.

Geçen yılın ağustos ayı sonrasında gazetelere şöyle bir göz atınca, pek sayın köşe yazarlarının, durup dururken Zonguldak'taki işçilerin ne de kötü koşullar içinde yaşadıklarını hatırladıkları görülüyor. Onlara bunu "hatırlatan" yalnızca ara seçimler değil, bilip de söylemedikleri, duyup da duyurmadıkları işçi eylemleridir!

Zonguldak'ta işçi eylemleri yükselmektedir. Burjuvazinin Zonguldak çevresine ördüğü kale duvarlarında çoktan gedikler açılmıştır. Kalenin gümbür gümbür yıkılması da yakınlaşmıştır.

Zonguldak'ta birdenbire askeri birliklerle, jetlerle işçilerin çatıştıkları duyulursa hiç şaşırmamak gerek. Şaşırmamak ve buna hazır olmak için, Zonguldak'ta olanlara şimdiden kulak kabartmak gerek. Basından çok eş dost, gelen giden aracılığıyla duyulanları ülkenin öteki yerlerindeki işçilere duyurmak gerek.

Öyle görünüyor ki, 1968'de devrimci durumun gelişini küçük çaplı bir iç savaşla 1965'ten haber veren Zonguldak, şimdi de yaklaşan yeni devrimci durumun haberini eskisinden çok daha "ürkütücü" bir düzeyde vermeye hazırlanıyor!

Burjuvazi öylesine çaresiz ki, Erdemir'de kendi koyduğu yasalara karşı bile hile yoluna başvuruyor.

Burjuvazinin her adımı Erdemir işçisinin birliğini çelikleştirecektir!

Burjuvazinin, Erdemir'de teşmil hilekârlığına başvurmasıyla bir kez daha kendini gösteren çaresizliği doğaldır. Sistemin temelleri çatırdamaktadır. Ve daha kötüsü, karşısında, yılmayan, dimdik duran, savaşkan bir işçi sınıfı vardır. Burjuvazinin her uygulaması, her sahtekarlığı, bu sınıfı daha da devrimcileştirmekten başka işe yaramıyor.

Jülide Kayacan

Ereğli Demir Çelik fabrikalarında (Erdemir) yedi bin işçi çalışıyor. Erdemir işçileri 8 yıldır toplu sözleşme yapamıyor.

Otomobil-İş (Türkiye Otomotiv, İmal, Montaj, Demir, Çelik, Makina ve Metalden Mamul Eşya Sanayii İşçileri Sendikası) Erdemir'de örgütlendi ve yetki istemiyle Çalışma Bakanlığı'na başvurdu.

Çalışma Bakanlığı, Erdemir'de sendikanın yetki sorununu önce bir kördüğüm yaptı. Sonra da bu işyerinde yetkili sendika yok deyip teşmil uyguladı. Yani bu işkolundaki başka bir sendikanın, Türk Metal'in toplu sözleşmesini Erdemir işçilerine uyguladı.

Böylece bakanlık, Otomobil-İş'in Erdemir'de toplu sözleşme imzalamasını engelledi. Bakanlar Kurulu, işçilerin seçmediği, istemediği bir sendikanın toplu sözleşmesini işçilere dayattı.

Yetki sorunu nasıl kördüğüm yapıldı?

Otomobil-İş sendikası metal işkolunda örgütlü, 60 bin üyesi ile bu alandaki ikinci büyük sendikadır.

Otomobil-İş, Erdemir'de örgütlenip üye çoğunluğunu sağladıktan sonra yasa gereği bakanlığa başvurdu, yetki isteminde bulundu. Bakanlık Otomobil-İş'in Erdemir'de çoğunlukta bulunmadığını "tespit ettiğini"(!) bildirdi.

Bunun üzerine sendika Zonguldak 1. İş Mahkemesi'ne başvurdu. Yeterli çoğunluğa sahip olduğunun tesbiti için dava açtı.

5 Mayıs 1985 tarihli bilirkişi raporu, Erdemir'de 9 Kasım 1984'te çalışmakta olan 5497 işçiden 3205 işçinin Otomobil-İş'e geçerli üyeliklerinin olduğunun tesbit edildiğini bildirdi. Otomobil-İş'in çoğunluk sendikası olduğunu, bakanlığın tesbitinin yerinde olmadığını, itirazın ise yerinde olduğunu tespit etti.

Bilirkişi raporu ulusal ve yerel basında yankılandı. *Milliyet* gazetesi haberi şöyle verdi:

> "Erdemir'de yetkili sendika belirlendi. Yetki uyuşmazlığı yüzünden birbuçuk yıldan beri sözleşme bekleyen işçiler nihayet toplu sözleşme yapabilecekler... Zonguldak 1. İş Mahkemesi'nde açılan davanın bilirkişi heyeti, yetkili sendikanın Otomobil-İş olduğuna karar verdi." (27 Mayıs 1985)

24 Mayıs 1985 tarihli *Cumhuriyet* gazetesinin haberi ise şöyleydi:

> "Erdemir'de yetki sorunu çözüldü. Bağımsız Otomobil-İş mahkeme kararıyla yetkili. Erdemir'de bilirkişi raporuna göre yetkili sendika bağımsız Otomobil-İş oldu... 29 Mayıs günü yapılacak duruşmada mahkeme, bilirkişi raporunu değerlendirerek bir karara varacak."

Yerel gazeteler haberin Erdemir'deki işçiler arasında bir bayram sevinci estirdiğini yazdı.

29 Mayıs günü duruşma yapıldı. Zonguldak 1. İş Mahkemesi, bilirkişi raporuna "itibar etmedi", "itiraz ve yetki talebinin reddi"ne karar verdi.

Bu karar Otomobil-İş sendikası tarafından temyiz edildi. Ama karar 27 Haziran 1985 tarihinde üst mahkemece de onaylandı. Bunun üzerine 27 Haziran 1986 tarihinde Bakanlar Kurulu teşmil kararı aldı.

Otomobil-İş Bakanlar Kurulu'nun kararının iptali için dava açtı. Dava Danıştay 10. Dairesi tarafından 18 Mart 1986'da reddedildi. 8 Mayıs 1986'da Otomobil-İş, üye sayısının tespiti isteminde bulundu. Bakanlık çoğunluğu sağlayamadığını "tespit etti"(!) Otomobil-İş bu tesbite itiraz etti. Yargılama sürüyor.

Erdemir hedef alınıyor

Neden Erdemir hedef alınıyor? Bu sorunun yanıtını sendika şöyle veriyor:

> "Erdemir, yedi binin üzerinde işçinin çalıştığı önemli bir işyeridir. Erdemir işvereni MESS üyesidir. Erdemir işçisi Türk Metal sendikasını kesin olarak reddetmiştir. Bu sendikanın Erdemir'de üyesi yoktur. Teşmil kararı ile Türk Metal'in Erdemir'e girmesi zorla sağlanmış olacaktır. Böylece bir taşla iki kuş vurulacaktır: Serbest toplu pazarlık masasında işçilerin talepleri doğrultusunda değil, tümüyle Bakanlar Kurulu'nun insiyatifinde bir 'toplu sözleşme' yapılacaktır. Ve tabii bu 'toplu sözleşme', Kamu Koordinasyon Kurulu'nun kararları doğrultusunda olacaktır. Teşmil kararı, sendika seçme özgürlüğü ile birlikte serbest toplu pazarlık olanağının engellenmesinin bir aracı olacaktır."
>
> (*Otomobil-İş*, 20 Ocak 1985, s.1)

İşyerinde sendikal örgütlenme gerçekleşemediği için işçilerin toplu sözleşme hakkından yararlanma olanağı yoksa Bakanlar Kurulu, aynı işkolunda daha önce imzalanmış bir sözleşmenin ilkelerini bu işyerine de "teşmil" edebilir. Böylece yasadaki teşmil yetkisi sendikal haklardan yararlanamayan işçilerin sözde mağduriyetini önlemek içindir.

Erdemir'de işçiler sendikasız değildir. Teşmil uygulaması ile işçilerin mağduriyetini önleme diye birşey söz konusu değildir. Tam tersine teşmil uygulayarak işçiler mağdur edilmiştir.

> "Biçimsel açıdan yasal gözüken yetki kullanımında olayların gelişmesi yakından incelenirse, *kanuna karşı hile* yoluna başvurulduğu saptanabilir." (H. Cemal, *Cumhuriyet*, 11 Temmuz 1986)

"Kanuna karşı hile" yoluna başvuran Çalışma Bakanlığı ve Bakanlar Kurulu'dur. Yani devletin ta kendisidir. Kendi koydukları yasalara karşı *hileye* başvuruyorlar!

Erdemir'de işçiler devletin çok hilelerini gördüler.

Bir kere Bakanlık A personeli olarak nitelenen ve sendika üyesi olmayan 2000 dolayında çalışanı sayıma aldı. Ancak, daha sonra teşmil kapsamının yani, toplu sözleşmenin dışında bıraktı.

İkincisi, 2822 sayılı yasanın 15. maddesi "mahkemeye ıtırazın yapılması kararı kesinleşinceye kadar yetki işlemlerini durdurur" demektedir. Bu hüküm varken, "işyerinde toplu sözleşme bulunmaması" gerekçesi ile teşmil kararı alınamaz. Bakanlığın yetkisizlik tesbitine karşı Otomobil-İş yargıya henüz başvurmuştu, daha ilk duruşma yapılmamıştı ki bu aşamada teşmil uygulandı.

Üçüncüsü, Zonguldak 1. İş Mahkemesi'nin ara kararı doğrultusunda hazırlanan bilirkişi raporuna göre Otomobil-İş sendikasının çoğunluğa sahip olduğu tespit edildi. Sanki hiç böyle bir karar ve rapor yokmuş gibi yetki istemi "reddedildi".

Burjuvazi çaresiz

Türkiye burjuvazisi öylesine çaresiz ki, kendi kurumlarının kendi koyduğu gerici yasalara karşı hile yoluna başvuruyor. Burjuvazi sömürü düzenini örtecek en küçük bir kılıftan bile yoksundur.

Burjuvazinin çaresizliği doğaldır. Bir yandan tarih sahnesine çıkmakta, dünyayı paylaşmakta geç kalmıştır. Öte yandan Türkiye kapitalizminin temelleri çatırdamaktadır. Ve hepsinden kötüsü karşısında yılmayan, dimdik duran, savaşkan bir işçi sınıfı var. Burjuvazinin yaptığı herşey bu sınıfı daha bir devrimcileştirmekten başka işe yaramıyor.

Nitekim bakanlığın Erdemir'de yaptıkları işçileri yıldırmadı. Tam tersine daha bir kararlı yaptı. 14 Eylül 1985'te sendikanın eğitim dairesi başkanı şöyle diyor:

> "Erdemir'de, bugün için, işçilerin değil, hükümetin tercihinin geçerlilik kazanması, bizleri yıldırmıyor. Engelleri mutlaka aşacak, sorunların üstesinden geleceğiz. Buna inancımız tamdır. Otomobil-İş sendikası Genel Merkezi, Otomobil-İş sendikasının çatısı altında birleşmiş elli bin metal işçisi, bütün gücüyle, yüreğiyle, olanaklarıyla Erdemir işçilerinin yanındadır, arasındadır."

Erdemir'de işçiler bir yandan her türlü yasal yolu deniyorlar, Uluslararası Çalışma Örgütü (İLO) gibi kuruluşlara yapılanları duyuruyorlar, öte yandan bununla kalmayıp döne döne her alanda çarpışıyorlar. Ve şunu ekliyorlar: "Erdemir işçileri ateşten, demirden ışıklı aydınlık bir gelecek dokuyacaktır."

Tüm zorluklara karşın coşku ile ilerletilen Küba devrimi 28 yaşında!

Küba Komünist Partisi III. Kongresi toplandı

1950'lerde Orta Amerika'nın zayıf halkası olan Küba'da, devrim sonrasında, öncü kadronun komünistleşmesiyle kurulan Küba Komünist partisi'nin III. Kongresi 1985 Aralık ayında toplanacaktı. Ancak toplantı, daha sonra, SBKP 27. Kongresi'nin de toplanacağı 1986 Şubat ayına ertelendi.

III. Kongre, şubat ayında toplandı ve bir parti programı taslağı hazırladı. Kongre, bununla birlikte, taslağın geniş yığınlarca tartışılmasına olanak tanıyacağı gerekçesiyle, 1986 Aralık'ında *yeniden* toplanmak üzere çalışmalarını tatil etti.

1986 yılı, Küba ekonomisi açısından gerçekten bir darboğaz oldu. Kurak geçen bir mevsimin ardından şeker kamışı rekoltesinin ve şeker üretiminin planlananın gerisinde kalması vb. ekonomiyi olumsuz yönde etkiledi.

Ocak ayında bir kemerleri sıkma politikası uygulamaya kondu. Çeşitli ihtiyaç maddelerine ve hizmetlere zam yapılırken dışalımını yüzde 50 azaltması kararlaştırıldı. Dış borç görüşmeleri süresiz ertelendi.

Bu arada, parti ve devlet düzeyinde bir özeleştiri süreci başlatıldı. Çok sayıda yüksek kanun görevlisinin görevine son verilirken, 400 işletme yöneticisi, 85 parti ve 44 sendika sekreteri görevinden alındı. 1200 partiliye çeşitli cezalar verildi. Batı basını, özellikle temmuz ayında Kastro'nun parti ve hükümeti eleştirmesiyle yoğunlaşan sürece, teknokrat kesimden muhalefet geldiğini yazdı.

Bir diğer önemli gelişme de, haziran ayında, tarımsal ürün satan özel pazarların kaldırılması oldu. Kastro, bu özel girişimcileri yalnızca kârı düşünen insanlar olarak suçladı. (*The Economist*, 20 Aralık 1986)

İşte böyle ekonomik sıkıntı ve politik sorunlarla dolu bir dönemde, SBKP'nin "özel" girişime daha fazla yer ayıran değişiklikleri uygulamaya soktuğu bir zamanda, 1986 Aralık'ında III. Kongre'nin ikinci yarısı toplandı.

Fidel Kastro, kongrede yaptığı konuşmada, ülkenin içinde bulunduğu kötü durumu ele aldıktan sonra, bu durumdan çıkış yolunun, parti militanlarının, ülkede yolsuzluk, disiplinsizlik ve çalışma yaşamına ilişkin diğer sorunların çözümünde daha aktif rol almasında yattığını belirtti.

İşletmelerde maddi özendiriciler getirilmesine ilişkin bir önerge aleyhinde konuşurken, Kastro, bu tür ikramiyelerin, işçiyi yozlaştıracağını, çıkış yolunun kapitalist özendiricilerden çok, çalışmanın değerinin ve bireyin topluma karşı sorumluluğunun vurgulanmasında olduğunu söyledi. Özverinin önemine işaret etti.

KKP III. Kongresi, parti programını kabul ederek sona erdi. Kongrenin hemen ardından toplanan Küba Ulusal Meclisi, Kastro'yu yeniden Devlet Konseyi Başkanlığı'na getirirken 31 üyeli konseye 11 yeni üye seçildi.

Konsey, 1987'de karşılaşılacak zorluklarla başedebilmek üzere, 27 alanda kemer sıkma politikasının sürdürülmesini kararlaştırdı. Elektrik ve taşıma fiyatları arttırılırken, enerji tasarrufu yönünde önlemler getirildi. Şeker ve tarımsal endüstri düşük fiyatlı kantin uygulaması, kamu sektöründe çay molası kaldırıldı. Sportif ve kültürel faaliyetlerin iş saatleri dışına kaydırılması, işyeri toplantılarının sürelerinin kısaltılması kararlaştırıldı. Devlet hizmetine ait otoların sayısı da 2000'e indirildi.

Bütün zorluklara karşın öteki bazı sosyalist ülkelerde rastlanan donukluğa göreceli olarak olağanüstü bir coşku ile bugüne getirilen devrim, 28. yaşını kutluyor.

Üst yönetimde görüş ayrılıkları nedeniyle ertelenme tehlikesi geçiren VKP 6. Kongresi yapıldı.

Vietnam Komünist Partisi yeni yöneticilerini seçti

Üst yönetimde ortaya çıkan görüş ayrılıkları nedeniyle bir ara ertelenme tehlikesi geçiren Vietnam Komünist Partisi 6. Kongresi aralık ayında toplanarak, yeni bir MK seçti. Politbüroya seçilenlerin "reformcu" oldukları bildiriliyor.

1986 başlarından itibaren yoğun bir eleştiri-özeleştiri kampanyası ile kongreye hazırlanan VKP'nin yayın organlarında 10 ay boyunca ülkenin ve partinin yüzyüze olduğu çeşitli sorunlar ele alındı. Fiyatların büyük bir hızla artmakta oluşu, sosyalist ticaret sektörünün pasif kalışı, para reformunun ciddi yan etkileri, devlet sübvansiyonu ile beslenen fiyat sistemi, aşırı merkeziyetçilik, hantal bürokrasi ve parti üst yönetiminin halkın özlemlerine yabancılaşması ve duyarsızlaşması, yolsuzluk, rüşvet ve kaçakçılık gibi parazit faaliyetlerin parti katlarında yaygınlığı, ele alınan konuların bir kısmıydı.

Ancak, yönetimdeki görüş ayrılıkları çok daha temel konularda ortaya çıkmıştı. Le Duan yoldaşın temmuz ayında ölümünün ardından görevi devralan Truong Chinh'in 6. Kongre'yi açış konuşmasında vurguladığı konular arasında, ülkenin saklı potansiyelinin çarçur edilmiş olması, parti yöneticiliğinin "çocukluk, sol sapma ve iradecilik" yanlışlarına sürüklenmiş olması, "küçük üretim ekonomisinin uzun erimde gerekliliği", "özel kapitalist ekonominin ve küçük burjuvazinin bir dizi dal ve alanda varlığı", "cesur bir yenilenme" ihtiyacı, ekonomide desantralizasyon gereği, ağır endüstrideki vurgunun dağıtılması, ihracata dönük küçük ölçekli endüstrilerin geliştirilmesi gibi konular vardır.

Chinh, daha sonra, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik kaos ortamına gelinmesinde, yaptığı yanlışlıklarla MK'nın, PB'nin ve hükümetin başta gelen sorumluluğu olduğunu söyledi.

Tartışmaların ardından, VKP'nin önde gelen üç lideri Chinh, Van Dong ve Le Duc Tho görevlerinden istifa ettiler. Kongre bu üç lideri "danışman"lığa getirirken, eski Saygon parti örgütü sekreteri Nguyen Van Linh'i genel sekreterliğe seçti.

Yeni genel sekreter, 1982 Kongresi'nde politbürodan düşürülmüş, ancak 1985'te yeniden politbüroya alınmıştı. Aslen Hanoi'li olan Van Linh, uzun yıllar güneyde görev yapmış ve Ho Chi Minh kenti parti komitesinin sekreterliğini yürütmüştü.

VKP Kongresi, ayrıca MK üyelerinin sayısını 124'e çıkartırken, politbüronun 14 üyesinden 6'sı yeniden seçilmedi.

"Reformcu" olarak adlandırılan ve ağırlığını "güney"lilerin oluşturduğu söylenen yeni parti yönetimi, Truong Chinh'in konuşmasında değinilen konularda henüz bir açıklama yapmış değil. Ancak yabancı basın, ekonominin desantralizasyonu, hafif endüstri, özel kapitalist girişim konularında eskiden daha "liberal" bir uygulama yapılabileceği üzerine spekülasyon yapıyor.

Gelişmelerin ne yönde olacağını zaman gösterecek.

Sayfayı hazırlayan: Salih Can

"Çağdaş" sosyal demokratlığa ilerleyen resmilerin kulakları çınlasın!

"Muazzam modern reform partisi": İKP

Son sıralarda kongreler oldukça anlamlı geçiyor. İKP'nin kongresinde parti bir virajı daha döndü.

İKP'nin 17. Kongresi, Floransa kentinde, "modern bir reform partisi" belgisi altında toplandı ve kendisini "Avrupa Solu'nun entegre bir parçası" olarak yeniden tanımladı.

III. Enternasyonal döneminden bu yana tutarlı oportünist bir evrim geçiren parti, 1970'li yıllarda "tarihsel uzlaşma" belgisiyle burjuvaziyle işbirliğine soyunmuş ve daha sonra FKP, İspanya KP ile birlikte *Yürokomünizme* ilerlemişti(!)

Görünen o ki, İKP, komünist etiketini *henüz* korumakla birlikte, "muazzam" ve çağdaş bir sosyal demokrat parti olma sürecini kesintiye uğratmadan, "aşamaları" atlamadan evrim yolunda devam ediyor. Parti genel Sekreteri Natta, 17. Kongre'yi açış konuşmasında partinin konumunu ve görevlerini şu sözlerle dile getirmiş:

"Bizim ve Avrupa Solu'nun önündeki görev, Palme yönetimindeki İsveç Sosyal Demokratları'nın yaptığı önemli katkıyı izleyen Alman Sosyal Demokratları'nın üzerinde çalıştıkları, büyük bir programatik yeniden modellemedir. ... Reformlar ve devrim arasındaki eski tartışma gerimizde kalmıştır." (*The World Today*, Ocak 1987)

İKP'nin geldiği bu en son noktada, Avrupa burjuvazisi, İKP'nin Avrupa Sosyal Demokrasisi'nin solunda mı yoksa sağında mı yer alacağının hesabını yapıyor.

Utangaç başlayan ama şimdi pervasızca "çağdaş sosyal demokrat" parti olma yolunda aşamaları atlamadan, kesintisiz ilerleyen resmilerin kulakları çınlasın!

PARTİ TARİHİNDEN SAYFALAR

TKP İstanbul Vilayet Komitesi'nin haftalık gazete Kızıl İstanbul'*un 24 Temmuz 1930 tarihinde yayınlanan sayısından aldığımız bu yazıda M. Ali yoldaş kapitalizmin buhranının halkın yaşamındaki sonuçlarını ele alıyor. İnkılapçı ameleyi göreve çağırıyor.*

Ne yapmalı? I

"Çalışan kitlenin memnuniyetsizliği arttıkça artıyor. Milyonlarca insanı kavrayan bir derin memnuniyetsizliğin tezahürleri olmuyor değil... Fakat bunlara rağmen geniş kitlelerin memnuniyetsizliği büyük kitle hareketleri halinde kendisini henüz göstermiyor. Varlıklılar sınıfı ve kendilerinin olan hükümet, geniş kitleleri bilhassa sanayi amelesini devamlı bir surette yekdiğerinin rabıtası olmayan dağınık bir kitle halinde bulundurmayı en büyük vazife ediniyor..."

Memlekette büyük bir buhran var bu buhran iktisadî hayatın her cepesinde hüküm sürüyor. Buhrandan en ziyade müteessir olanlar amele, fakir köylü ve elinin emeğiyle geçinen esnaf tabakalarıdır. Bunlar sefalet içinde yüzüyorlar, hayat her memleketten pahalı, işi olan amelenin gündeliği karnını bile doyurmıya kâfi gelmiyor. Her gün yüzlercesi işten çıkarılıyor. Fakir köylü mahsulünü yok bahasına elden çıkarmak mecburiyetinde. Esnaf köylü gibi can çekişiyor, bu çalışan halk kitleleri ağır vergiler altında eziliyorlar, yüzlerce ve binlercesi mahvoluyorlar iflas edip iş aramak için sokaklara dökülüyorlar.

Buhranın ağır yükü amele ve fakir halka yükletiliyor, burjuvazinin zararlarını onlar ödemiye kapatmıya mecbur ediliyorlar. Bu maksatla patronlar gündelikleri indiriyorlar, iş saatlerini uzatıyorlar. Yaşlı erkeklerin yerine kadın ve çocukları getiriyorlar. Patronların olan hükümet amele sınıfının kendi öz menfaatlarını müdafaa edecek hakiki amele teşkilatlarını kapatıyorlar. İnkilapçı dernekleri (sendikaları) yaşatmıyor, inkilapçı ameleyi ve komünistleri şittetli takibata tabi tutuyor, dayak altında, zindanlarda çürütüyor.

Çalışan kitlelerin memnuniyetsizliği arttıkça artıyor. Milîyonlarca insanı kavrayan bu derin memnuniyetsizliğin tezahürleri olmuyor değil amelelerle patronları arasında — ekseriya ferdi sahada kalan — çarpışmalar oluyor. Köylü silahını kaptığı gibi dağa çıkıyor, ağalarla muhtarlarla, hükûmet memurlarıyle çarpışıyor. Esnaf kitleleriyle belediye ve polis memurları arasında sokak muharebelerini andıran çarpışmalar eksik değil. Fakat bunlara rağmen geniş kitlelerin memnuniyetsizliği büyük kitle hareketleri halinde kendisini henüz göstermiyor. Varlıklılar sınıfı ve kendilerinin olan hükûmet, geniş kitleleri bilhassa sanayi amelesini devamlı bir surette yekdiğeriyle rabıtası olmıyan dağınık bir kitle halinde bulundurmayı en büyük vazife ediniyor. Amelenin teşkilatlanmak ihtiyacına karşı gelemediği için onu parçalayor, esnaflaştırıyor ve kendi uşaklarının idaresindeki cemiyetlere sokuyor. Ameleden mücadele imkân ve kabiliyetini kaldırıyor. Polis bu işde hususi bir rol oynıyor. Varlıklılar hükûmeti kendisini toprak sahibi etmek istiyor görünerek köylüyü durdurmıya gayret ediyor. Patronlar ve hükûmeti şimdilik vaziyete hâkim. Kitle kurtuluş için mücadeleye nereden ve nasıl başlamak lazımgeldiğini bilmiyor. Kitlenin bu hareketsizliğini ve patronlar hakimiyetinin devam etmemesi için uğraşmak, amele ve fakir köylüye yol gösterip yardım etmek lazımdır. Bu her inkilapçı amelenin ve komünist fırkasının vazifesidir. Bundan sonra bir silsile halinde yazacağımız yazılarla kurtuluş yolunu, ne yapmak, nasıl çalışılmak lazımgeldiğini göstereceğiz.

M. Ali

Mehmet yoldaşın bu yazısını Kızıl İstanbul'*un 30 Kasım 1930 tarihli sayısından aldık*

Ne yapmalı? II

Yapılacak şey, kütleyi hareket geçirmek kabiliyetinde olan talepleri, amele sınıfının *ana taleplerile bağlıyarak*, kütlelere daha vazih, daha geniş ve şumullü hedefler vermek, bunu geniş kütlelere yaymak, onları bu talepler etrafında mücadeleye sevketmektir. Komünist fırkası bu mücadeleleri hazırlayıp başında yürümelidir.

İktisadî buhran gittikçe şiddetleniyor. Pahalılık, işsizlik, sefalet çoğalıyor. Gündelikler azalıyor. Tazyık artıyor. Kütleler sollaşıyor, binlercesi mücadele sahasına atılıyor. Emekçi kütleleri uyuşukluktan sıyrılmaya başlıyor. Son aylarda yer yer binlerce amele kendiliğinden grev yaptı, intihabatta faaliyet gösterdi, hükümet kuvvetlerile çarpışmalar oldu. Burjuvazi emekçi kütlelerini mücadelecilikten uzaklaştırmak için her şey yapıyor. Ne yapmalı? Amele sınıfını, ancak yine kendisi, amele sınıfı kurtaracaktır. Bu kurtuluş yolu durmadan, dinlemeden burjuvazile mücadele etmek yoludur. Bu yol *sınıf mücadelesi yoludur.* Şu halde yapılacak şey *mücadeledir.*

Amele sınıfının mücadelesini hazırlamak, teşkilatlandırmak ve başında yürüyerek bu mücadeleyi sevk, idare, tevsi ve ana hedeflerle bağlamak ve bu hedeflere doğru götürmek, — işte komünist fırkasının önünde duran ve tahakkuku için bütün mevcudiyetile uğraşmak mecburiyetinde olduğu vazife.

Gündeliklerin çoğaltılması, iş gününün kısaltılması, cezaların kaldırılması, işten çıkarmaya mani olmak, Halk Fırkası, Tayyare Cemiyeti v.s. gibi amele düşmanı, burjuva teşkilâtları için ameleden para kesilmemesi, işsizlere devlet yardımı, serbest teşkilât, neşriyat, sekiz saat iş v.s. gibi talebler ve meseleler, bugün her zamandan ziyade, tekmil ameleyi alâkadar etmelidir. Bu talebler mücerret ve kuru birer lâf değildir. Bunlar binlerce ameleyi bir araya toplıyan, harekete geçiren canlı birer parolası halini almıştır. Bu talepler etrafında, son aylarda, on bini mütecaviz teşkilâtsız amele mücadeleye atıldı. Yapılacak şey, kütleyi harekete geçirmek kabiliyetinde olan bu talepleri, amele sınıfının *ana taleplerile bağlıyarak,* kütlelere daha vazih, daha geniş ve şumullü hedefler vermek, bunu geniş kütlelere yaymak, onları bu talepler etrafinda mücadeleye sevketmekdir. Komünist fırkası bu mücadeleleri hazırlayıp başında yürümelidir. Kütle için, kütle ile beraber ve daima en önde ve başta yürümek, — işte komünistlerin yapacakları...

Bu mücadeleler, bilhassa içinde yaşadığımız devrede, amele sınıfını sadece kendi fabrikaları ile karşılaştırmakla kalmaz. Son ayların tekmil grevlerinde görüldüğü gibi, doğrudan doğruya burjuva hükümetile, bunun tazyık vasıtaları, polis, jandarma, askerle, süngü ve kurşunla karşılaştırır... Bu mücadeleler kolaylıkla siyasî bir mahiyet alır. Bu sayede, amele sınıfı, kurtuluşun ancak bu soygun sistemini, sermayedar içtimaî nizamını kökünden yıkmakla mümkün olacağını, *kendi tecrübelerile kavrar,* sınıfî şuuru yükselir ve kurtuluş için vücudu zarurî tecrübeleri bu sayede edinir. Dostunu, düşmanını kendi tecrübesile öğrenir. Yalancı amele rehberlerinin maskeleri düşer. Bu mücadelelerin, amele sınıfına mücadeleci bir terbiye vermek, mücadeleyi bir anane haline sokmak hususunda, büyük bir ehemmiyeti vardır. Türkiye amele sınıfı henüz gençtir, tecrübesizdir ve ananaları henüz teşekkül ve teessüs halindedir. Bu sayede türk burjuvazisinin emekçi kütlelerile mücadeleci ruhtan mahrum etmek hususundaki gayretleri akamete uğrayacaktır.

Nihayet bu kütle mücadeleleri fırkamızın çalışan kütleler üzerindeki nüfuzunu büyütecek, kuvvetini arttıracak ve onu kütlelerle en sağlam ve kopmazca bağlarla bağlayacaktır. Bu sayede amele sınıfının fırkaya olan muhabbeti derinleşecek, şiarlarımız kütlenin malı olacak ve fırka kütlenin filî rehberliğini kazanacaktır.

Komünist fırkası sınıf mücadelesinden doğdu, bu mücadelenin içinde ve başında bulunarak büyür ve kuvvetlenir. Şu halde ne yapmalı? — Kütleyi, günlük taleplerden başlayarak, ana menfaatler etrafında mücadeleye sevketmek... Mücadele, yine mücadele.

Mehmet

Bugün sınıf ve demokrasi mücadelesinin odağı Netaş grevidir. Haydi dayanışmaya!

HAYDİ GÖREV BAŞINA

Grevcilerle dayanışmayı yükseltmek günün görevidir.

Netaş grevcileri Kartal Sunta ve Derby'deki grevcilerle dayanışmalarını dile getirirken.

Netaş işçilerinin grevi ilk günkü coşku ve kararlılığıyla sürüyor.

12 Eylül sonrasının bu ilk büyük grevi yeni bir dönem açtı, mücadeleyi yeni ve üst bir düzeye sıçrattı. Daha şimdiden grevler çoğaldı, çok sayıda yeni grev kararları alındı. Yeni yıla Netaş'la birlikte Derby ve Kartal Sunta işçileri de grevle girdi. 1987 yılı, 4044 işçinin greviyle açıldı.

Netaş grevcileri yılbaşını Otomobil-İş Ümraniye şubesinde düzenlenen eğlencede kutladılar. Yemekler tümüyle dayanışma ürünüydü ve dayanışma ziyaretleri tüm gece boyunca sürdü. Netaş işçileri de öteki grevci arkadaşlarını ziyaret ederek, onlarla dayanışmalarını dile getirdiler.

Netaş işçileri üç arkadaşlarını görevlendirdiler ve kendilerine yılbaşında verilen dayanışma armağanlarından hazırladıkları paketleri de ellerine vererek öteki grevci işçileri ziyarete gönderdiler. Görevli işçiler önce Kartal Sunta'da 194 işçinin katılımıyla Ağaç-İş'in yürüttüğü grevi ziyaret ettiler. Buradan, Ağaç-İş İstanbul Şube Başkanı'yla birlikte Laspetkim-İş'e bağlı 1200 işçinin grevde olduğu Derby'ye gittiler. Her iki grev yerinde de işçiler birbirlerine başarı dilediler ve dayanışmanın önemini dile getirdiler.

Öte yandan, Netaş işvereni ve devletin, beraberce grev kırıcılığı yaptıkları ortaya çıktı. Greve çıktıkları için Netaş montörlerinin yarım bıraktıkları santral işlerini Netaş işvereni PTT teknisyenlerine tamamlatmış. Santrallar şimdi ard arda açılıyor. Burada devletin rolü yalnızca PTT'yi grev kırıcılığında kullanmakla da kalmıyor.

Otomobil-İş, grev sırasında Tahtakale santralında grev kırıcı çalışma yapılıp yapılmadığının tesbiti için dava açmıştı. Davadan neredeyse bir ay hiçbir sonuç alınmazken, öte yanda çeşitli santrallarda yarım kalan işlerin yürüdüğü ortaya çıktı. Yani devletin grev kırıcılığında mahkemeler de rol almışlardır.

Bu grev kırıcılığıyla, Netaş işvereninin ikide bir fabrikadan kamyonla santral malzemesi çıkarmaya kalkışması birbiriyle yakından bağlıdır. İşveren bir-iki kere kamyonla malzeme çıkardı ve buna karşı sendika yasal girişimde bulundu. Ama yasal girişim hiçbir sonuç vermedi. Bunun üzerine, işveren yeniden kamyonla malzeme çıkarmaya kalkışınca işçiler kamyonun önünü kestiler. Kendilerini engellemeye kalkan polislere de neden işverenin yasayı çiğnemesini engellemediklerini sordular.

Sendika yöneticileri işverene gidip kamyonla malzeme çıkarma girişimleri hakkında açıklama istediler. İşveren "haberi olmadığını"(!) söyledi ve kamyonları geri çekti. Ama aynı gün aynı girişim yinelendi. Bu kez işveren, çıkarılmak istenen malzemenin "yasak kapsamına girmediğini"(!) iddia etti. Oysa malzeme düpedüz yasak kapsamı içindeydi.

İş yasaları işçilere karşı binlerce yasakla doluyken, çok fazla açık düşmemek için işverene de birkaç yasakçık getirmiştir. Ama bu yasakçıklar da polisinden mahkemesine, PTT'sine kadar devletin aktif desteğiyle uygulanmamaktadır. Zaten işverenden yana olan iş yasalarının, uygulanması da özel olarak, bile bile işverenden yanadır. Bunun böyle çok süreceğini sanıyorlarsa aldanıyorlar. Yasaları, yasakları başlarına çalınacaktır.

Netaş grevi bu süreçte önemli bir dönemeçtir, yeni bir dönemi başlatmıştır. Bunun içindir ki kararlı Netaş işçilerinin çevresinde geniş bir dayanışma ağı oluştu ve bu ağ her geçen gün genişliyor. SHP de kendini demokrat, işçiden yana gösterme fırsatını kaçırmamak için ikide bir Netaş grevine dayanışma ziyaretleri düzenliyor. Ama onun asıl derdi Netaş greviyle dayanışmadan çok, kendini işçi dostu gösterebilmede Netaş grevcilerinin dayanışmasını almaktır.

Netaş grevcilerinin kararlı mücadelesini desteklemek üzere, grevin önemini kavrayan, grevle aktif ve sonuna kadar dayanışmadan yana olanların ve grevcilerin girişimiyle bir dayanışma fonu kuruldu. Birçok tiyatro bu fona katkı yapacak. En önemlisi, Türk-İş'ten işçiler de dayanışmaya katılıyorlar.

Bugün Türkiye'de, birbiriyle kopmazcasına bağlı olarak, hem sınıf, hem demokrasi mücadelesinin en önemli odak noktası Netaş grevidir. Bu grevle dayanışma ilericiliğin, devrimciliğin, demokratlığın bugün ana ölçütüdür. Netaş grevcileriyle dayanışmayı yükseltmek günün görevidir.

Bunun için, Netaş işçilerinin haklı davasını her durumda aktif desteklemek ve dayanışma fonunu beslemek zorunludur. Haydi görev başına!

ÇAĞRI

Yurtdışındaki tüm Türkiyeli ilericilere, devrimcilere, demokratlara sesleniyoruz:

NETAŞ GREVCİLERİYLE DAYANIŞMA KAMPANYASINA KATILIN!

Bugün Türkiye'de sınıf ve demokrasi mücadelesinin en önemli odağı Netaş grevidir. Bu greve destek vermek ilerici, devrimci, demokrat herkesin görevidir.

Grevci işçilerin eline grev süresince ayda 20 bin lira gibi gülünç miktarda bir paranın geçebilmesi için bile ayda 53 milyon lira gerekiyor. Böyle bir miktarı sağlamada yurtdışındaki ilerici, devrimci, demokratlara büyük görevler düşüyor.

Almanya'da çevreden 5'er mark toplansa, bu, kişi başına 2000 lira katkı demek. 10 bin kişiden toplansa 20 milyon, 20 bin kişiden toplansa 40 milyon ediverir. Fransa'da 10'ar frank toplansa kişi başına 1200 lira, İngiltere'de 2'şer sterlin toplansa kişi başına 2250 lira katkı demektir.

Yurtdışında bulunan ilerici, devrimci, demokrat arkadaşlar! Netaş'la dayanışma fonuna katkı kampanyasına bulunduğunuz yerde siz de katılın. Çevrenizden katkı toplayın. Avrupalı işçilere, ilericilere, demokratlara grevin önemini anlatın, onları da kampanyaya katın. Toplanan katkıların en kısa sürede grevcilere ulaşmasını sağlayın.